

DOMOLJUB

ŠTEV. 3. MESEČNA PRILOGA »NOVICE V SLIKAH« LETO 43
V LJUBLJANI, DNE 13. JANUARJA 1930

Cena 38 Din za celo leto. Za inozemstvo 60 Din. Posamezna številka 1 Din. V inseratnem delu vsaka drobna vrstica ali nje prostor 40 Din. Izhaja vsako sredo. Spisi in dopisi naj se pošiljajo Uredništvu »Domoljub«, naročnina, reklamacije in inserati Upravništvu »Domoljub« v Ljubljani.

Razumljiva nervoznost.

Kakor vedno ob novem letu so tudi letos dušni pastirji na prižnicah opozorili svoje vernike na njihovo krščansko dolžnost, da se izogibajo brezverskih in versko brezbržnih časopisov. Po pravici so poudarjali, da so taki časopisi — tudi v našem vernem narodu je razširjenega dosti tega dušnega strupa — ena največjih nevarnosti za versko mišljenje in krščansko življenje. Brezverski ali veri oz. Cerkvi nenaklonjeni časopisi polagoma, toda s tem večje vztrajnostjo rušijo v dušah kraljestvo Kristusovo, rušijo verski čut, rušijo čut odgovornosti pred vestjo in pred Bogom. Čisto počasi, toda s popolnoma sigurnim uspehom vibrirajo v dušo versko mlačnost in brezvero in s tem tudi čut za življenje po božjih in cerkvenih zapovedih. Tu so vsi dokazi odveč, vsakdanje skušnje po mestu in tudi po deželi to dokazujejo več, kot je treba.

Jasno je, da je dušni pastir v svoji vesti dolžan, da ljudi svari pred to moledno dušno nevarnostjo. Toliko bolj je dolžan, čim večja in bližja je ta nevarnost. Zato tudi predstojniki dušnih pastirjev, papeži in škofje sami ob vsaki primerni priložnosti ljudstvo svare pred to nevarnostjo ter opozarjajo duhovnike, naj od časa do časa ljudstvu o tem govorijo.

Kakor vsako leto, se tudi letos znana Domovina silno razburja nad temi duhovskimi pridigami. Zopet ponavlja staro frazo, da med Slovenci ni brezverskega časopisja. To so že izrabljene metode. Saj je celo mehikanska vlada celemu svetu v obraz zatrjevala, da v Mehiki ni prav nobenega boja in nasilja proti Cerkvi in veri. In to je zatrjevala v isti sapi, ko so dan za dnevom mehikanski mučenci prelivali kri za Kristusovo vero. Saj italijanski fašizem tudi neprenehoma zatrjuje, da je naravnost navdušen za katoliško vero in da gre Cerkvi od vseh strani na roko, v istem času pa mora sv. Oče ob vsaki priliki javno naglašati krivice, ki se gode Cerkvi in verskemu mišljenju v Italiji.

»Domovina« naj nikar ne misli, da ji bo kdo, ki ima še količkaj odprte oči in malo katoliškega čuta, nasedel, da pri nas ni veri in Cerkvi sovražnih časopisov. Pri

nas prav tako kot drugod veljajo resne besede švicarskega škofa Bessona in ki smo jih enkrat že objavili: »So pa tudi drugi listi, ki pobijajo naša (t. j. katoliška) načela, bodisi da razvijajo nauke, ki so krščanstvu naravnost nasprotni, bodisi da se navidezno drže nekake nevtralnosti, ki pa dejansko zanikujejo božje pravice in poštenega. Katoličan, ki podpira take liste in jih vsak dan bere, ne ravna samo nesmiselno in nedosledno, marveč si nakopava tudi težko krivdo.

Slednjič so tudi listi, ki nimajo drugega namena, kakor da služijo radovednosti svojih brancev in prinašajo, ne da bi izrekli kakršnokoli sodbo, poročila o važnih in nevažnih dnevnih dogodkih, političnih stvareh in vseh mogočih dnevnih muhah. Mi katoličani moramo vedeti še marsikaj drugega, česar ne bi vedeli, ako ne bi čitali listov, katerih uredniki mislijo in verujejo v to, kar mislimo in verujemo mi.

Točna slika nekaterih slovenskih listov. Kadar se ponudi priložnost, krepko udarijo po papežu, Cerkvi, se ponorčujejo iz verskih ustanov, kadar pa teh priložnosti ni — in to je v veliki večini — takrat dosledno in mrzlo molče o vsem, kar bi moglo pospeševati versko mišljenje in življenje. Kakor bi na svetu ne bilo nobene katoliške vere, ne Cerkve, ne verskega udejstvovanja. Pač pa se vsaka svobodomiselnost zadevica ali osebeca ali knjižica ali družbica kuje v deveto nebo. Ali ni to isto, kar je direktna brezverska vzgoja? Zamolči otroku skozi vso njegovo mladost ves nauk o Bogu in milosti in večnosti ter mu govori samo o veličini tega in onega brezverskega posvetnjaka, boš videl, koliko verskega bo imel ta otrok, ko doraste. Niti trohice. Isto delajo mnogi slovenski časopisi, ki se tako boje, da bi jim kdo očital brezverstvo. S svojim doslednim in zaničujočim preziranjem vsega, kar je verskega, huje širijo brezverstvo, kot če bi naravnost s kolom mahali po veri.

Zato je naravno, da duhovnik mora svariti vernike pred to zahrbtno toda opasno dušno nevarnostjo.

»Domovina« kliče na pomoč kancelarparagraf, ki je baje uzakonjen v novem kazenskem zakoniku. Naj se nikar ne gre slepih miši lovit. Novi kazenski zakonik niti lasu ne bo skrivil duhovniku, ki na prižnici vrši svojo vestno dolžnost ter razlaga prvo božjo zapoved, kjer se prepoveduje branje veri sovražnih spisov. Novi kazenski zakonik zabranjuje zlorabiti službeno mesto recimo za politiko ali kako drugo postransko zadevo, ki ne spada v službo. Svarenje pred bližnjo priložnostjo, kakršna je tudi branje in naročanje brezverskih in podobnih časopisov, pa spada prav med redne dolžnosti dušnega pastirja. In te dolžnosti bo duhovnik vršil, naj »Domovina« kazenski zakon razlaga, kakor boče.

Članek v »Domovini« pa je za verne katoličane nov dokaz in nov poziv, kako moramo budno paziti, da se strup veri in Cerkvi sovražnega časopisja čim bolj omeji.

Novice iz Belgrada.

Na podlagi zakona o ustanovitvi Sokola kraljevine Jugoslavije je bila te dni imenovana

Uprava Sokola kraljevine Jugoslavije.

Izbranih je iz slovenskih vrst nekaj bivših jugoslovanskih Sokolov med njimi bivši sokolski starosta Engelbert Gangl, bivši sokolski načelnik dr. Murnik in bivši sokolski tajnik dr. Fux.

Na predlog ministra za socialno politiko je Nj. Vel. kralj podpisal

zakon o podporah za asanacijo vasi.

Na temelju tega zakona bodo dobivale občine posojila za gradnjo malih vaških vodovodov, cistern, vodnjakov, ljudskih kopalnic, vzornih kmečkih hiš in za izvajanje drugih podobnih del, ki imajo namen izboljšati zdravstveni položaj ljudstva, zlasti na deželi.

Pretekli teden je bil potrjen velevažen

zakon o pobijanju nalezljivih bolezn.

Najprvo navaja določbe o prijavljanju, ugotavljanju ter proučevanju nevarnih kužnih bolezn; zakon jih našteva 22. Občine z nad 10 tisoč prebivalci so dolžne usta-

Ljudska samopomoč v Mariboru sprejme za slučaj smrti in doživlja vse zdrave osebe od 1. do 90. leta in izplača do največ 53.000 Din na podporah. Zahtevajte brezplačno pristopno izjavo.

KAJ JE NOVEGA

noviti za nevarno okužene bolnike posebne oddelke z najmanj 10 posteljami za vsakih 10 tisoč prebivalcev in skrbeti za vzdrževanje teh oddelkov. Posebno poglavje je posevečeno pobijanju jetike. Predvideva se med drugim ustanovitev posebnih bolnišnic in zdravilišč za jetične in posebne šol za otroke, ki se nagibajo k jetiki. Izpričevala, da ne bolchajo na jetiki, morajo predložiti pri sprejemu v službo dojlje in delavci, ki izdelujejo živila, nadalje uslužbenci v brivnicah, rodbine, ki imajo dijake na stanovanju in končno osebe, ki so zaposlene v ustanovah za mladino (učitelji itd.). Zdravnik je dolžan nalezljivo bolno osebo, namerava stopiti v zakon, opozoriti na opasnosti, ki prete bodoči soprogi in otrokom.

Slovensko odposlanstvo.

250 zastopnikov občin se je v nedeljo v Belgradu poklonilo Nj. V. kralju. Odposlanstvo je vodil ljubljanski župan dr. Puc, ki je tudi imel na kralja daljši nagovor. Obenem so bili sprejeti odposlanci Drinske in Dunavske banovine. Kralj se je nato vsem trem zastopstvom toplo zahvalil. Med drugim je rekel:

Moja želja je in moja prizadevanja gredo za tem, da se vse zdrave sile usmerijo h konstruktivnemu delu v polni enakosti in ravnopravnosti ter v bratski ljubezni, da bi se mogle razviti vse lepe posebnosti našega sposobnega naroda.

Moja skrb je, da kraljevska vlada in vsi javni organi s svojim delom in s pravičnim izvajanjem zakonov utrejo pot ugodnim pogojem za napredek in blaginjo posameznikov, kakor ostalih zajednic, združenj, občin, srezov in banovin, h katerim pripadate.

Naš narod zasluži zaradi svoje delavnosti in svojih vrlin ter zaradi žrtev, ki jih je doprinesel za pravico in pravičnost ter za skupno kulturo in srečno življenje, da lahko v miru živi in da se gospodarsko in kulturno razvija in utrjuje.

Ponesite moje kraljevske pozdrave na svoje domove in vsemu dragemu prebivalstvu vaših banovin.

Nato se je kralj pogovarjal še s posameznimi zastopniki. Zlasti se je dolgo pomudil s ptujskim županom Brenčičem, ki ga je prosil, naj bi ptujska gimnazija nosila ime princa Andreja, nakar je Nj. Vel. kralj pristal. Dalj časa se je razgovarjal tudi z jeseniškim župnikom Kastelicem in radovljiškim županom Resmanom.

**Varno naložite svoj denar v
Vzajemni posojilnici
v Ljubljani, poleg hotela 'Union'.
Obrestovanje najugodnejše.
Posojila proti vknjižbi na posestva, proti
poroštvo i. t. d.**

d Kraljevič Andrej varuh Prosvetne zveze. Prosvetna zveza je prejela 9. januarja obvestilo, da je Nj. Vel. kralj Aleksander blagovolil odobriti, da prevzame Nj. kr. Visočanstvo kraljevič Andrej pokroviteljstvo nad Prosvetno zvezo. S tem činom je prosvetna matica dosegla najvišje priznanje njenega plodonosnega dela, ki ga vrši že 30 let med slovenskim narodom. Odlikovano pa ni samo delo centrale, temveč so deležni te odlike tudi oni skriti, tihi in idealni delavci po naših župnijah, to so duhovniki, učitelji, učiteljice in drugi inteligentnejši člani za požrtvovalno, idealno in brezplačno delo, ki ga vrše v prosvetnih društvih. Naša vladarska rodbina je pa s tem činom dokazala naklonjenost idealnemu delovanju na prosvetnem polju. Prav to pa bo dalo našim našim kulturnim delavcem novega poguma, da se bodo še z večjo vnemo poprijeli dela, ki bo kakor doslej tudi v bodoče na vseh poljih narodne prosvete obrodil tem lepše sadove.

d Nj. Vel. kralj je prevzel pokroviteljstvo nad X. ljubljanskim velesojem, ki se bo vršil v času od 29. maja do 9. junija t. l. ter jugoslovansko žumarsko in lovsko razstavo v Ljubljani, ki se bo vršila od 31. avgusta 1930.

d 20% kronske priznanice veljajo za plačevanje davkov. Kralj je podpisal zakon, da se z vsemi 20% kronskimi priznanicami, ki so se izdajale za odtegnjeni 20% znesek ob času žigosanja kron, skozi 60 dni po objavi zakona more plačevati davek brez ozira na to, na katero ime se priznanice glase. Po roku 60 dni vse priznanice končno veljavno izgube svojo vrednost in bo s tem vprašanje teh bonov spravljeno s sveta.

d Pravilnik zakona o osnovnih in srednjih šolah je predložil minister prosvete na seji ministrskega sveta, ki je predloge prosvetnega ministra sprejel.

d Kaj pa naši Belokranjci. Premogovnik na Kanižarici je kupil g. Jakil. Z novim lastnikom in z novo upravo se pričakuje sedaj večji razmah in več življenja. — Kolodvor v Črnomlju je dobil električno razsvetljavo. — V postelji so našli zjutraj mrtvega Jakoba Grahka po domače Hribarja iz Petrove vasi. Zadela ga je kap. — Mnogi fantje, ki so šli za kruhom na Francosko, se vračajo. — Kraljevski sejem v Metliki dne 7. jan. se ni posebno obnesel. Kramarji so menda več zapravili kot zaslužili. Da je bil sejem slabo obiskan, je vzrok v težki gospodarski krizi, ker ni kupcev za vino, tudi denarja nimajo ljudje. — Te dni so prekupei nalagali prašiče. Cena od 12. do 13 Din za kilogram. Naj v bodoče trgovci ne mučijo ljudi z nepotrebnim čakanjem.

d V posebni avdienci je sprejel kralj Aleksandra župana v Črnogorskih Cetinjah Tomo Miloševića. Kralj se je zelo zanimal za kulturni in gospodarski položaj Črne gore in zlasti mesta Cetinje, ki je njegov

rojstni kraj. Kralj je župana zagotovil, da se bo vse storilo, da dobi Črna gora zlasti dobre prometne zveze.

d Nova označenja na avtomobilih. Po naredbi notranjega ministra morajo od 1. januarja 1930 vsi avtomobili v Jugoslaviji namesto dosedanjih črk SHS imeti veliki ipsilon kot prvo črko francoske označbe naše države — Yougoslavie. Poleg ipsilona (Y) pride tekoča številka banovine. Tako n. pr. so zaznamovani avtomobili dravske oblasti >Y—2<, avtomobili savske banovine pa >Y—3<.

d Prijave za pridobitno 1930 in prometni davek je vlagati pri davčni upravi v času od 5. januarja do 5. februarja 1930. Oni, ki do gornjega roka prijave ne morejo vložiti, naj zaprosijo pri davčni upravi za podaljšanje roka vložitve prijave za pridobitno za 1930.

d Delavski zaupniki. Minister za socialno politiko je odredil, da novih volitev zaupnikov in nameščencev ne bo in bodo sedanji zaupniki opravljali poverjeno jim dolžnost še do korca leta 1930.

d Pelom znane bivše radičevske banke v Zagrebu je potegnil zadnje dni za seboj še novo žrtev; konkurz je namreč napovedala zavarovalna družba »Providnost«, ki je bila z omenjeno banko v ozkih stikih. »Providnost« izkazuje menda 3 milijone dinarjev primanjkljaja. Ravnatelj »Providnosti« dr. Vladimirja Cicaka so zaprli. Kmetje so radi vseh teh nerednosti silno ogorčeni nad bivšimi radičevskimi voditelji.

d Drevesničarji Dravske banovine so zbirali 9. januarja v Celju. Okrog 60 jih je bilo. Zborovanje je vodil g. nadzornik M. Humek. O stanju slovenskega drevesničarstva je poročal g. Dolinšek, o načelih enotne produkcije sadnega naraščaja gosp. ravnatelj Josip Priol, o sadnem izboru g. nadzornik Humek, o določitvi enotnih cen g. Dolinšek. Sklenilo se je med drugim, da se v okviru Sadjarskega in vrtnarskega društva ustanovi posebni drevesničarski odsek.

d Nov parobrod. »Prvo dalmatinsko trg. društvo« v Dubrovniku je naročilo v Nemčiji nov parobrod, ki je bil te dni dogotovljen in prepeljan v Dubrovnik. Ime mu je »Četvrti dalmatinski«. Ladja ima 3500 ton ter je določena za promet med našo državo in Južno Ameriko.

d Koliko je vredna občina Zagreb. V Zagrebu so sestavili točen popis imovine. Mestne zgradbe se cenijo na 280 milijonov, mestna stavbišča, zemljišča in gozdovi na 90 milijonov in mestna podjetja na 350 milijonov, torej skupaj nad 700 milijonov Din.

d Mesto Subotica v Vojvodini dolguje na državnih davkih in njih dokladah nad 100 milijonov dinarjev.

d Mesto Bečkerek v Vojvodini ima sedaj 38.593 prebivalcev. Po narodnosti je: 16.365 Srbov, 9423 Madžarov, 8199 Nemcev, 1554 židov, 719 Hrvatov, 644 Slovakov, 586 Rumunov, 260 Čehov, 187 Slovencev.

187 Bolgarov, 185 ciganov, 179 Rusinov, 53 Turkov, 24 Poljakov, 12 Italijanov, 2 Letence in po 1 Grk in Francoz. Pravi Babileni!

d Zagrebški časnikarski dom, novo trinadstropno poslopje na Vilzonovem trgu je dogotovljeno. Stalo je 6 milijonov dinarjev. Svečana otvoritev doma bo 1. februarja 1930 in bo ob tej priliki tudi dvanajstletnica hrvatskega društva časnikarjev.

d Opazovalnica za umobolne dobi Maribor. Nahajala se bo pri bolnišnici in bo imela prostora za 60 do 70 oseb. Lažje slušaje bodo torej v bodoče zdravili v Mariboru, težko obolele pa bodo odpravljali na Studence pri Ljubljani.

d Največje zimsko pristanišče v Jugoslaviji pri vasi Ivanov, 35 km od Beograda po Donavi navzdol, je bilo izgotovljeno te dni. Zimsko pristanišče je skoro tri kilometre dolgo in lahko sprejme, tudi kadar je malo vode, okrog 300 ladij. Pristanišče je zavarovano s 266 m dolgim nasipom.

d Zimsko poljedelski tečaj za kmete so otvorili 10. januarja v Zaprešiču. Tečaj se je otvoril s predavanji iz higijene. Za tečaj se je prijavilo preko 300 kmetov in vlada torej za predavanja veliko zanimanje. Predava se o poljedelstvu, vinogradništvu in drugih stvareh.

d Okrog 2000 vagonov sliv je izvozila Jugoslavija v letu 1929. Iz Srbije je bilo odposlano komaj 759 vagonov predmetnega blaga. Pred svetovno vojno je samo Srbija izvozila letno okrog 8000 vagonov sliv.

d Nov grški konzulat. Grška vlada je odredila, da se bo v Zagrebu ustanovil stalni konzulat grške republike. Za prvega konzula je določil g. Gogos, za katerega je zahtevala Erčija od naše vlade tozadavnega pritrdila. Dosedaj se je nahajal v Zagrebu samo častni konzul.

d Pri poroki italijanskega prestolonaslednika je zastopal Nj. Vel. kralja Jugoslavije oziroma našo državo princ Pavle, princzinja Olga, minister dvora Jevtić, general Hristid in dvorna dama Dungejski.

d Pijanci, nšesa pekone! Po naredbi pravosodnega ministra z dnem 29. decembra 1929 je med drugim tudi določeno, da se začasno, dokler ne bodo za to zgrajeni posebni zavodi, izvršuje kazen za pijance, in sicer za moške iz vse države v posebnem oddelku bolnišnice v Lepoglavi; za ženske pijanke, in sicer za one s teritorija

višjih sodišč v Ljubljani, Zagrebu, Splitu, Podgorici in Sarajevu v bolnišnici ženske kaznilnice v Begunjah na Gorenjskem, za one pa s teritorija višjih sodišč v Beogradu, Skoplju in Novem Sadu pa v bolnišnici ženske kaznilnice v Požarevu.

d Nova bolnišnica v Dalmaciji. Te dni je bila z veliko svečanostjo otvorjena bolnišnica v Kninu. Dalmatinsko Zagorje je to bolnišnico že dolgo potrebovalo. Bolnišnica je na lepem kraju, sredi borovega gozdička in blizu železniške postaje. Postelj ima 70, poleg tega pa še paviljone za nalezljive bolezni. Ker je imela vsa severna Dalmacija dosedaj samo eno bolnišnico, je bila z zgradbo te bolnišnice napravljena tamkajšnjemu ljudstvu velika usluga.

d Čez 15 let se je oglašil. Zupnemu uradu v Šmiklavžu je došlo priporočeno pismo, pisano dne 18. decembra m. l., od posestnikovega sina Jožefa Pečovnika, ki je bil od leta 1914. iz ruskega bojišča pogrešan. Imenovani piše, da je bil v Karpatih ranjen in ker ni mogel bežati, so ga Rusi ujeli in odpeljali v Sibirijo. Zdaj se nahaja v okraju Omsk v Sibiriji, kjer se je oženil, in ima dve hčerki. Domačega gospoda župnika prosi iskreno, da bi mu oskrbel potrebnih listin, da bi se mogel vrniti v domovino. O sedanjih razmerah pri nas doma nima pojma in sploh nič ne ve, da je bila leta 1918. ustanovljena Jugoslavija.

d Za podaljšanje trgovske pogodbe z Egiptom. Trgovska in obrtna zbornica v Splitu je vložila pri trgovinskem ministru prošnjo za podaljšanje trgovske pogodbe z Egiptom. Leta 1929. je bilo izvozeno iz naše države v Egipt preko 100 tisoč ton cementsa, tako da je ta država najvažnejši odjemalec jugoslovanskega cementsa.

d »Spomen dom« izročil katoliški župniji. Izredna glavna skupščina Hrvatske čitalnice v Tomislavovem gradu je sklenila izročiti tako zvani »Spomen dom«, ki je bil zgrajen ob priliki proslave 1000-letnice hrvatskega kraljestva, v last tamonjšnji rimskokatoliški župniji.

d Odprava sejmov. V okrožju osiješke Trgovske in obrtne zbornice so v preteklem poletju odpravili več kot polovico živinskih sejmov, 240 od 460. Tudi številno blagovnih sejmov so znižali. V bodoče izključni blagovni trgi ne bodo več

dovoljeni. Dovoljeno bo samo, da se na živinskih sejmih prodaja ono blago, ki je z rejo itd. živine v zvezi, torej sedlarsko in jermenarsko blago, vrvi itd.

d 845 oseb s. sme poslej izseliti letno iz Jugoslavije v Združ. države Amerike.

d Nove železnice zahtevajo Bosanci, v prvi vrsti zgradbo normalnotirne železnice Tuzla—Brčko.

d Z vinsko trto je zasajenih v Jugoslaviji 170.000 ha zemlje. 36.000 ha pride na staro domačo trto, ostalo pa na ameriško trto.

d 4.264.000 kg rib so nalovili ob morški obali v Jugoslaviji v letu 1929. Nasolili so jih od te vsote 1.709.000 kg, konservirali pa 346.000 kg.

d Poraba sladkorja v Jugoslaviji znaša letno 7.3 kg na osebo.

d Pravoslavni škofje so poslali spomenico vsem pravoslavnim cerkvam. V tej spomenici opisujejo uspehe pravoslavne cerkve. Kulturno cerkvenih vprašanj, ki so najvažnejša, spomenica ne omenja.

d Ogljar zgorel. V Topli rebri pri Kočevju je ogljar Alojzij Miše, mlad in dober delavec, žgal oglje. Po ogljarski navadi si je napravil poleg kope toplo ležišče. Ker pa kopa najbrže ni bila dobro pokrita, ga je najbrže uhajajoči dim omamil, da se ni mogel izogniti ognju, ki se mu je bolj in bolj bližal. Naposled je začel goreti in mu je telo deloma čisto zoglenelo. Zapušča vdovo.

d Ker je bila zamrznjena opolzka cesta. Pretekli teden se je med Nevesinjem in Mostarjem na cesti prevrnil v globok jarek avto-bus, ki oskrbuje promet med obema krajevma. Pod sabo je pokopal vse potnike. Zdravnik, ki je prispel tja, je nudil ranjenecem prvo pomoč. Zlasti težko je bila ranjena neka žena iz Gadskega, ki je na potu v bolnico podlegla poškodbam. Prav tako je težko ranjen tudi neki delavec. Do nesreče je prišlo, ker je bila zamrznjena cesta celo opolzka in je spodrsnil avto v jarek.

d Otroka z dvema glavama je rodila te dni neka kmetica v Senti v Vojvodini. Otrok, ki je bil drugače prav razvit, je prišel mrtev na svet.

d Sedemdesetletnik je praznoval v St. Jurju ob južni železnici kanonik in župnik g. Valentin Mikuž. Za veliko delo mu daj Bog veliko plačilo!

d 70 letnico praznuje letos stanovsko glasilo slovenskega učiteljstva »Učiteljski Tovariš«.

d Po daljši bolezni je umrl na Dunaju v zdravilišču Löw jugoslovanski minister za javna dela inž. Stevan Savković.

d V smrtnem strahu se je vlekel proti čuvajnici. Janez Zima iz Mošenj je zvesto vršil nočno čuvajsko službo na železniški progi zgor Oloč. V levici, svetilka, desnica v gorkem žepu, nogi na gladkem ledu vrh mostiča. Spodrsnilo mu je. Most ima železno ograjo. Pa ni imel časa, da bi se oprjel. Zdrknil je v strugo. Voda k sreči ni bila prevelika, da bi bil utonil. Glava ni prešla toliko, da bi se bil za dolgo onesvestil. Kmalu se je zavedel in čutil, da je debilo koleno največ. Klicanje mu ni hotelo pomagati. V smrtnem strahu se je vlekel proti prvi čuvajnici, iz katere je priklkal tovariša Hartmana. Ta je poiskal še

Rešite se bolečin v križu

ako rabite Sloan-ov Liniment (mast). Ze mala količina te masti, namazana na obolele sklepe in mišice, gre takoj v kožo, krvni pritisk izginja, živel so umirijo in toliko zaželeno olajšanje nastopi zelo kmalu.

Rabite Sloan-ovo mast proti revmatizmu, bolečinam v križu, isijas, bolezni bokov, bolečinam distorzije in kontuzije in proti vsem vrstam boleznim mišice.

Generalno zastopstvo
MIŠKOVIĆ & COMP.
Sarajevska 70

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah

Sloan-ov Liniment
odstranjuje bolečine!

enega sotrudnika. Spravila sta ga do zdravnik v Radovljici in od tam v splošno bolnišnico. Tu pravi: »Kolenska ploščica je sicer majhna, a razbita povzroča veliko boleš in dolgo zdravljenje.«

d **Gospodinjska šola šolskih sester v Ptujju.** V Mladiki v Ptujju se prične pod vodstvom šolskih sester letni gospodinjski tečaj s 1. marcem in traja do 31. avgusta. Sprejemajo se deklice, ki so dovršile obvezne šole in ki se žele izobraziti praktično in teoretično v gospodinjstvu. Starši, ne zamudite prilike in nudite Vašim hčeram izobrazbo, ki jim omogoči biti dobre in varčne gospodinje! Natančnejša pojasnila daje vodstvo samo.

d **Poročila** sta se v Preski pri Medvodah gđc. Roza Marinko iz Preske in g. Ivan Rekef, posestnik in strojevodja iz Medna.

d **Na lovu ga je zadela krogla drugega loveca.** V velikem ameriškem narodnem parku (Yellowston National Park) je zadela dne 8. decembra smrtna nesreča našega rojaka Franceta Mejača iz Podgorice, občina Dol pri Ljubljani. Na lovu ga je zadela krogla drugega loveca in ga usmrtila. Mejač je odšel iz domovine l. 1902. v Ameriko. V začetku je delal v rudnikih, ali to delo mu ni ugajalo in si je nato izbral delo tesarja. Domovino je obiskal l. 1910. in se nato vrnil v Združene države. V Yellowston National Park je mnogo let delal kot tesar. Bil je tudi spreten lovec in na lovu ga je dohitela smrt. Ameriško državljanstvo si je pridobil l. 1911.

d **Ko je hotel preplezati vagonc.** Železniški čuvaj na železniški postaji Kraljevia, dobro uro daleč od Rume v Sremsu, je našel na progi grozno razmesarjeno truplo D. P., ekonomca iz Golubincev. Ta je zjutraj v vinskem razpoloženju krenil iz Rume v Golubince. Na progi je stal vlak, P. pa je hotel preplezati vagonc. Padel je pod vlak, ki se je tedaj premaknil in ekonomca povozil. Pri P. so našli 6490 Din denarja.

d **Pepček je pa res imel srečo.** Te dni se je več otrok drsalo na tako zvani stari Dravinji pri Poljčanah. Med njimi tudi devletni Pepček. Ta se je krepko pognal po ledu, končno ga je še nekdo drugi porinil in Pepček je zdrknil v vodo, ker so prejšnji dan lomili led. Ko so mali tovariši videli nesrečnega Pepčka v vodi, so korajžno — zbežali in raznesli daleč naskrog vest, da je Pepček utonil. Ta je imel pa srečo. Kljub temu, da je bil do ramen v vodi, se je skobacal iz mrzle kopeli in je v velikem cvinku zbežal naravnost — k stari mami na peč, kjer se je posušil. Ko ga je stara mama pripeljala domu, je zbežal v postelj. Medtem je oče Pepčka s skrbjo iskal in med iskanjem tudi zvedel žalostno novice, da je Pepček v stari Dravinji utonil. Doma pa se je njegova žalost mahoma spremenila v veselje, ko je našel Pepčka zdravega v postelji. Pepček pa od zdaj naprej gotovo ne bo šel več na »led«.

d **Zaklad so našli.** Trgovci z železino Dragutin Jovanovič v Petrovcu v Srbiji je kupil kos sveta, ki ga je hotel spremeniti v vinograd. Pri kopanju so delavci našli velik lonec, ki je bil poln srebrnega denarja. Med delavci se je vnel za najdeni denar praveati boj. Vmes je posegla oblast

in denar zaplenila. Dognali so, da je »zaklad« avstrijski donar iz let 1765., 1780. in 1788. Večina novcev je prav dobro ohranjenih.

d **Ropanje na debele.** Srbiji se sedaj obiljujta ogromen proces proti veliki roparski tolpi hajduka Dimitrija Čumiča, ki je sedaj v sodnih zaporih v Čačku. Dosedaj je bilo aretiranih 54 oseb, in od teh je sedem žensk. Tolpi je že dosedaj dokazanih 18 ropov in 1 uboj. Ženske so tolpi služile kot zaupnice, prenašalke vesti in razpečevalke ukradenega blaga.

d **Pantje so se stopli v Črenšovcih v Slovenski krajini.** Konec: enega so pripeljali s prestreljenimi pljuči v bolnišnico v Mursko Soboto.

d **90letna si je prerezala trebuh.** Harakiri je japonska beseda in pomenja japonski način samcumora, namreč da si človek z nožem prepara trebuh. Samumori so, hvala Bogu, pri nas dokaj redki, harakiri pa še bolj. Kaka strašna tragedija ali popoln obup ali še bolj verjetno, duševna zmedenost je dovedla 90letno prevžitkari-ko Agato Leskovec iz Unca pri Rakeku, da si je hotela na tako grozen način vzeti življenje, ko je vendar živela že 90 let in je gotovo v tem času doživela že mnogo trpljenja, samomorilskih namenov pa le ni imela. Te dni si je s pipcem prerezala trebuh. Njene poškodbe so hude, zdravniki v ljubljanski bolnišnici, kamor jo je prepeljal rešilni avto, pa so mnenja, da bo starica kljub temu še okrevala. Čudno, da si hčče celo 90letna starica jemati življenje!

d **Nikakega dolgega postopka!** Eno-stavno zjutraj in zvečer krepko namazati, čez dan večkrat nekoliko kapljic na sladkorju, v mleku ali v čaju — to je dovolj, da ostanemo zdravi in odporni, ter da se obvarujemo prehlajenja. — Govor je o Fellerjevem prijetno dišečem Elsafluidu, ki je že skozi 33 let preizkušen kot prijatelj zdravih in tolažnik bolnih. Dobiva se v vseh lekarnah in podobnih trgovinah že za 6 in 9 Din. Po pošti pa iz lekarne Feller, Stubica Donja, Elsa trg št. 16.

d **Pri zaprtju,** preobilici krvi v spodnjem telesu, pritisku krvi, bolečinah v boku in ob straneh, pomanjkanju sape in utripanju srca, migreni, šumenju v ušesih, omotici in slabem razpoloženju povzroči naravna »Franz-Josef« grenčica izdatno izpraznenje črev in osvoboditev tesnobnostnih občutkov. Mnogi zdravniki uporabljajo »Franz-Josef« vodo z zelo zadovoljivim uspehom tudi pri težkočah v letih menjave. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

d **Ameriška dedščina.** Pred kratkim je umrla v Združenih državah ameriških neka Bessy Heller, ter je zapustila večjo vsoto denarja svoji materi Fridi Kessler. Ameriška poročila navajajo bivališče matere z imenom Dolene, kar je očitvidno pokvarjeno. Kdor bi mogel dati kaka pojasnila, se naproša, da jih pošlje na naslov: Dr. Ivan Černe, Gospodarska pisarna, Ljubljana, Miklošičeva cesta 6.

Razkuževalno sredstvo za vse svrhe izdeluje tvrdka »CHEMOTENNA« d. z. o. z. Ljubljana - Mestni trg

PO SVETU

Katoliška cerkev.

s Vzgoja mladine se mora najprej prepustiti Cerkvi. Papež je izdal novo okrožnico o krščanski vzgoji mladine, ki je bila prvič v zgodovini sestavljena v italijanskem izvornem besedilu in šele potem prestavljena v latinski jezik. S tem se je nedvomno poudaril naslov, na katerega je bila okrožnica posebno namejena. Okrožnica zahteva kot podlago vzgoje, da se mora vzgoja najprej prepustiti Cerkvi, potem družini in šele nazadnje državi, in se izraža proti temu, da bi se dajala prednost fašistični vzgoji otrok, kar se sedaj vrši tako pogosto. To je naperjeno jasno proti uvrščanju doraščajoče mladine v fašistovske zveze, kjer se večinoma vzgaja mladina v vojaškem duhu.

Italija.

s **Razno.** V Sovodnjah je umrl 7. jan. tamošnji vikar gosp. Angel Cargo. Naj mu sveti večna luč! — Neka tržaška družba je otvorila zračno zvezo med Trstom in Reko. — Zdravilišče za 2000 jetičnih namernavajo zgraditi na Trnovski planoti. — V vsej Italiji je bilo koncem leta 1929 507 tisoč civilnih in vojaških nameščencev. Njihove plače so znašale 5905 milijonov na leto, ali približno 6 milijard lir. Če vzamemo, da ima Italija 40 milijonov prebivalcev, pride na vsakih 80 oseb en državni uslužbenec. V vsak prebivalce plača za vzdrževanje državnih nameščencev 148 lir na leto. — V Idriji je umrl 28 letni rudar Janez Krapš. — V idrijski klavnici so zaklali prašiča iz Godoviča, ki je tehtal živ 300 kg in imel 130 kg masti. — V Vojskem imajo že 60 cm snega. V Šmarjah pri Sežani je preminul Jožef Miklavc. — Vlak je povozil Franceta Sušteršiča iz Praprota na Krasu. — V Logu pod Mangartom so pokopali 81 letnega Franceta Venca iz Strmca.

d **Napoved pridobnine.** Trgovci in obrtnike opozarjamo na razglas davčne uprave, glasom katerega morajo v času do 5. februarja t. l. vložiti pri pristojni davčni upravi napoved svojih dohodkov, ki so zavezani davku od podjetij, obratov in samostalnih poklicev (trgovci, obrtniki in tovarnarji). Potrebne tiskovine ima v zalogi Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena poli Din 1.— Dalje priporočamo tiskovino: Pripomoček (navodilo) za sestavo davčne napovedi za pridobnino. Din 2.—, ter Prijavo za pavšalno plačevanje davka na poslovni promet. Pola Din 1.—.

d **Na kožni sejem,** ki se bo vršil v Ljubljani na velesjemu dne 27. in 28. t. m. pride mnogo domačih in inozemskih kupcev. Čim več blaga bo tukaj zbranega, tem ugodnejše prodajne cene bo mogoče doseči, ker za malo množino blaga se tujemu kupecu pot v Ljubljano ne bi izplačala. V sled tega naj lovec čimprej oddajo svoje blago »Divji koži« na velesjemu v Ljubljani, katere naloga je, da skrbi za ugodno vnovčenje blaga. Blago se sprejema do 25. t. m.

Romunija.

s Moška beseda romunske kraljice. Zadnje tedne je širilo opozicijsko časopisje v Romuniji vest, da namerava princ Nikolaj izstopiti iz gerentskega sveta in da želi priti na njegovo mesto kraljica-vdova Marija. Opozicijski so bržčas hoteli kraljičino ime izrabiti za svoje politične cilje, zato je zanimiva izjava, ki jo je v tem pogledu podala častnikarjem kraljica Marija. Glasi se: »Nobena politična stranka ne dela dobro ne meni, ne domovini, kadar poizkuša prodreti s svojim programom pod mojim imenom. Želim, da ostanem na svojem sedanjem položaju, želim, da me nihče ne vlačijo v strankarske borbe po težki izgubi, ki sem jo utrpela s smrtjo kralja. Vse politične stranke se motijo v svojih računih, ako mislijo, da me lahko pridobijo za svoje strankarske cilje. Nečem, da narod o meni slabo misli in da me ima za drugačno, kakar sem v resnici.«

Čehoslovaška.

s Predsednik republike Masaryk o Pragi. V listu »Ceske Slovo« se je izrazil predsednik čehoslovaške republike med drugim sledeče: Praga je za tuja slika celotne republike in glavno mesto vseh narodov nove države. Je češko mesto, mora pa biti obenem češkoslovaško mesto, kjer se morajo počutiti kot doma vsi državljani. Praga mora biti svetovno mesto.

s Masaryk si izbira naslednika. Kmalu dopolni predsednik Čehoslovaške 80. leto starosti in mnogi mislijo, da bo Masaryk ob tej priliki odložil odgovornosti polno mesto. Nedavno se je Masaryk izrazil, da bi odstopil, ako bi vedel, da se bo državna politika vodila v istem pravcu kot doslej. Pravijo, da je Masaryk s temi besedami dal razumeti strankam svojo pripravljenost za odstop, ako bi mu stranke jamčile, da postane Masarykov naslednik sedanji zunanji minister dr. Beneš.

s Hlinka o položaju Slovakov. Znani voditelj slovaške ljudske stranke v češkem parlamentu Hlinka je te dni napisal v »Slovaku« med drugim sledeče: Slovaški narod ni imel veselih božičnih praznikov. Vendar naj ne obupuje, zakaj odrešenje se bliža. Tisoč let je slovaški narod stal pod vplivom madjarske kulture in kruha ni nikdar pogrešal. Usoda Slovakov — piše Hlinka — je podobna tisti v Babiloniji in Asiriji v adventnem času. Slovaška ljudska stranka se bo borila dalje, dokler ne napoči božični praznik slovaške enakopravnosti in dokler ne bodo na pristojnem uradnem mestu spoznali, da Slovaška ni kaka Besarabija temveč češki enakopravna dežela.

s Katoliška parlamentarna zveza. Na pobudo predsednika slovaške ljudske stranke so se pričela pogajanja v to svrhu, da bi vse stranke s krščanskim programom (češka ljudska, slovaška ljudska, nemški krščanski socialci in madjarski kršč. socialci) tvorile parlamentaren odbor, ki bi v versko političnih vprašanih enotno nastopal. Pogajanja potekajo ugodno. Ako pride do sporazuma, bodo katoličani imeli v parlamentu 67 poslancev. Sedaj so najmočnejši agrarci, ki imajo 46 poslancev.

Belgija.

s Vladna kriza radi bančnega poloma preti v Belgiji. Neka banka v Brüsslu, kateri je načeloval minister za kolonije, je namreč propadla, vsled česar je ta minister podal ostavko. Njemu pa bo sledil tudi finančni minister in menda bo moral v zvezi s polomom zapustiti svoje mesto tudi ministrski predsednik Jaspas.

Rusija.

s Rusko-kitajska konferenca. Da se uredi razne sporne točke in podpiše končna pogodba, so sklicali za 25. januarja v Moskvo rusko-kitajsko mirovno konferenco. Kitajski odposlanci so se odpeljali pod vodstvom bivšega zunanjega ministra Koo v Moskvo 10. januarja. Ta dan se odpravi zopet železniški promet med Rusijo in Kitajsko, tako da se bodo kitajski odposlanci vozili s prvim brzim vlakom preko Sibirije. Glasov premirja v Harabovsku so se tudi vrnili ruski konzuli na Kitajsko in kitajski v Rusijo. Moskva je na velik uspeh, ki ga je doseglo rusko orožje, zelo ponosna in ga skuša politično izrabiti. Vladno časopisje poudarja, da se je rdeča vojska prvič izkazal v boju proti zunanjemu sovražniku, kar da je močno utrdilo položaj boljševiške vlade doma in v tujini.

s Bojkot cerkve po poštnih uslužbenih. Nameščenci pri poštnem uradu v Harkovu so sklenili, da ne bodo oddali nobenega pisma, telegrama ali paketa, ki bi bil naslovljen na duhovnika ali pa na kakega drugega člana cerkvene občine. Kdor je kakorkoli v zvezi s cerkvijo, tudi telefona ne sme uporabljati. Res, krasna je boljševiška svoboda!

Indija.

s Vseindijski kongres. Brez Indije, ki spada med angleške zemlje, bi Anglija ne bila več gospodarica sveta. Indija, navdušena po domačinih in nahujskana po tujcih, zlasti po Rusih, pa zahteva popolno neodvisnost od Anglije. Nedavno je zboroval vseindijski kongres, ki je sprejel predlog za neodvisnost Indije in uveljavljanje zakona za varstvo svobode. Novi izvršilni odbor vseindijskega kongresa je pozval vse Indijce, ki zavzemajo mesta poslancev v osrednjem parlamentu ali kjerkoli, naj odlože mandate, ker Indijci nočejo imeti z Angleži ničesar skupnega. 25. januar je bil določen za manifestacije za popolno neodvisnost Indije. Izvršilni odbor se je tudi posvetoval o organizaciji odpora proti angleškim oblastem.

Drobne novice.

Skoraj tretjina vseh državnih izdatkov gre v Turčiji za oboroževanje.

Nenadoma je umrl v Rimu papežev brat grof Fermo Ratti.

Bivši avstrijski kancler dr. Seipel pravi, da se v Luxemburgu ni sestal z bivšo cesarico Zito.

400.000 oseb je bilo popolnoma oziroma delno pomiloščenih ob priliki poroke ital. prestolonaslednika.

Časopis za kaznjence izdajajo dvakrat na mesec v madjarski Budimpešti.

Ze tretji doktorat (nazadnje iz modroslova) je napravila holandska prestolonaslednica 20 letna Ilianna.

Fašistovsko organizacijo so ustanovili v Romuniji. V pozdrav dvigajo roko kot Mussolinijevi »Rimljanici«.

27 oseb je utonilo, ko se je potopil v Marmarskem morju bolgarski parnik »Warna«.

Angleško industrijo v Indiji izpodriva — japonska industrija.

Svoje spomine je spisal eden glavnih krivcev svetovnega klanja zunanji minister bivše Avstrije Berchtold.

40 milijonov lir dobička je imelo leta 1929. brodolastniško podjetje »Navigazione italiana« v Genovi.

25 milijard dinarjev je dovolil ameriški parlament za oboroževanje.

Tročki je izjavil, da ni izključeno, da pridejo v Rusiji v kratkem celo carji na krmilo.

621 cerkev je zaprla v zadnjih treh mesecih l. 1929. ruska sovjetska vlada.

Za 60 milijonov dinarjev je kupil v Londonu neko sliko neki ameriški bogataš.

56.000 oseb gre letno iz Nemčije v tujino za kruhom.

35 milijonov telegramov so odposlali letos v Nemčiji.

Za načelnika francoskega generalnega štaba je imenovan zaveden katoličan general Vegan. Francozi imajo dober nos: brez vere v Boga ni zvestobe.

27.500.000 dolarjev dohodkov izkazuje Panamski prekop.

15.000 ljudi je zmrznilo od 1. januarja v kitajski pokrajini Kansu.

Z dvetretjinsko večino je odklonil smrtno kazen danski parlament.

Francija je odklonila vse zahteve Italije po izenačenju brodovja v Sredozemskem morju.

NAZNANILA.

n Društvo sv. Marte, Streliška ulica v Ljubljani, naznanja, da ima v nedeljo dne 23. t. m. redni letni občni zbor ob 5 popoldne. — Članice so kuharice in služkinje, ki imajo v slučaju brezposelnosti v hiši pravico do stanovanja. V hiši dobe tudi pogeni hrano. Če je še prostor, se sprejemajo v hišo tudi nečlanice: kuharice in služkinje. Zato jih imajo gcspe tu vedno priliko dobiti, če jih potrebujejo.

n Iz tajništva »Zveze slov. organistov«. Tovariši organisti, katerim so bile razposlane vprašalne pole, jih še mnogo ni vrnilo. Tajništvo Vas opozarja na dolžnost, ki jo imate napram Zvezi, svoji najvišji zastopnici organistovskega stanu. Pole izpolnite in takoj odpošljite! Tovariši organisti, ki pol še niso prejeli, naj javijo potom dopisnice na tajništvo slov. organistov, Laško. — Kuntara Vilko, t. č. tajnik Z. S. O.

n Dramatični odsek »Prosvete« pri Dev. Mariji v Polju ponovi v nedeljo dne 19. januarja ob 19. uri »Dobri vojak Švejk«.

Radio.

Vsak delavnik: 12.30 Reproducirana glasba — 13.00 Časovna napoved, borza, reproducirana glasba — 13.30 Iz današnjih dnevnikov — 17.30 Koncert Radio orkestra — 22.00 Časovna napoved in poročila. — Četrtek, 16. januarja: 18.30 Gospodarsko predavanje — 19.00 Srbohrvaščina — 19.30 Prenos ljubljanske opere — 22.00 Koncert Radio orkestra. — Petek, 17. januarja: 18.30 Socializem kot gospodarski sistem (predavanje) — 19.00 Gospodinjska ura: Kako se izobražuje nemško kmetstvo ženstvo

PO DOMOVINI

Gospodinjki tečaj in drugo.

(Vrhniko.)

Gospodinjki tečaj, ki ga obiskuje 16 deklet in ki ga vodi gđina Herle-tova, bo zaključen v nedeljo dne 19. t. m. z razstavo del, ki jih bodo pripravile gojenke. Razstava se bo vršila v zgornji dvorani stare šole in bo odprta od 7 zjutraj do 6 zvečer. Vrhničani, pridite pogledat, kaj morejo narediti pridne gojenke že v 10 tednih, kar se ta tečaj vrši. Razstavljena dela bodo tudi naprosaj in bo vsak dobil lahko kaj za pod zob kakor tudi kak drug spominček v ročnih delih.

Vrhniško občino je zastopal pri poklonitvi Nj. Vel. kralju dne 12. t. m. občinski sveinik g. Franc Krašovec.

Ponezretil je na kolodvoru Verd Peter Pirč, Irgovc: iz Logatec, v torek dne 7. januarja in v sled poškodbe takoj izdihnil. Pokopna je bil na pokopališču v Verdu.

8. t. januarjem je bil otvorjen poleg vrhniškega kolodvoru hotel z restavracijo in kavarno, kar vodi g. Seliger v svoji novi lasini hiši.

Služi se, da so na prodaj vsa poslopja in svetl. bišve pivovarne, kjer so bile pozneje kon-servne tovarne. Lepa prilika za industrijo, ker je tovarniško poslopje zvezano z lesnim tlom.

Gospodinjka in gospodarska izobrazba.

(Ježica pri Ljubljani.)

Hitro se bliža čas, ko se bo zaključil prvi gospodinjki tečaj. Ob zaključku tečaja se bo pridela kmetijsko-gospodarska razstava v Društvenem domu na Ježici in sicer v nedeljo 19. jan. 1930. Razstava bo odprta takoj po prvi sv. maši in do 6 zvečer. Na razstavi bodo razpoloženi izdelki, katerih so se kmetke dekleta naučili v teku 10 tednov. Razstava, katere bodo tečajnice pripravile pod vodstvom gđe. učiteljice in voditeljice Grosove, bo gotovo ena najlepših razstav, kar se jih je kdaj pripravilo v ljubljanski okolici, kar bo Ježici v ponos, gđe. Grosovi pa v veliko priznanje. — V tekočem tednu se je pričela kmetijsko nadaljevalna šola, ki bo trajala 3 mesece. Predavalo se bo: splošno kmetijstvo, živinorejstvo, živinozdravstvo, o higijeni, o melioracijah in komasacijah zemljišč, sadjarstva, čebelarstva, računarstva, spisek itd. V šolo se je vpisalo 22 kmetijskih fantov.

Dve mladini.

(Polhov gradec.)

Za Božič nas je šolska mladina s svojo božično igro res presenetila; le želeli bi bilo, da bi žli po tej poti dalje. Polhograjski farani so dobri in priznani ljudje. Samo naša mladina nam ne dela posebnih čestit. Namreč ota mladina, ki je šele pred kratkim izstopila iz šole. V ostrju vasl imajo svoje zbirališče, kjer se zadržujejo poroc v noč in ko prihajajo in prav tako, ko odhajajo, kalijo nočni mir ter z avtibakom stavijo svoj nočni pohod. Ali mi ne bi stariši te fantiče poučili o dostojnem vedenju? Na teh pohodih se slišijo tudi besede, ki so prav blizu hudobiji in javnemu pohujšanju. Če ta prav blizu hudobiji in javnemu pohujšanju. Če ta v pomota ne bo pomagal, bomo poskali nam potreben mir drugod, kjer take stvari znajo drugače zdraviti kot samo z lepo besedo. — Faran.

Dve koristni predavanji.

(Brdo pri Lukovici.)

Na praznik sv. Treh kraljev je bilo v našem Društvenem domu po prvi sv. maši predavanje o sadjarstvu. G. predavatelj prof. Josip Priol nam je opisal pravilno in napačno ravnanje pri sajenju sadnega drevja. — Drugo predavanje se je vršilo popoldne ob 8. Predaval je g. J. Basaj o združništvu in njegovem pomenu. Zlasti nam je z živo besedo obrazložil pomen varčevanja v današnjih časih. Obe predavanji sta bili bolj slabo obiskani.

— 20.00 Veseli Dolenjci (govor, zdravice, petje) — 21. Koncert Radio orkestra. — Sobota, 18. januarja: 18.30 Esperanto — 19.00 Nemščina — 19.30 Delavska ura — 20.30 Tolstoj: Vstajenje (Delavska odier) — 22.00 Koncert Radio orkestra — 22.15 Kupleci. — Naslednje tri dni radi čistjenja strojev postaja ne oddaja.

vzrok: prepozno naznanjeno. Želeli bi bilo, da bi taka predavanja obiskovala mladina. Kadar bo pa igra se bo prerivala za vstopnice, katere je treba še plačati; a na predavanje, ki je prosto vstopnine, je pa ni, da bi se kaj koristnega naučila.

Peddesetletnik.

(Prevoje.)

V krogu svoje številne družine ter vojnih tovaršev, kateri so mu prišli od daleč šestit, je obhajal svojo 50letnico na dan sv. Treh kraljev dolgotelni naročnik »Domoljubac« g. Miha Gostič, krojač in posestnik na Prevojah. Peddesetletnik je blag in miren hrčanski značaj in kot tak si je pridobil priljubljenost in spoštovanje pri domačih kakor pri vojnih tovarših. Zato mu želimo, da bi še zdrav in čil obhajal 60letnico.

Kako je pri nas.

(Trebelno pri Mokronogu.)

Ker se hudejo farani iz Sv. voha, Gor. Sred. in Spodaj. Lakaica prikliučili mokronožki far, bo zanimivo izvedeti, koliko je od vseh rojenih, poročenih in umrlih v trebelški župniji oz. teh 4 vasi, L. 1929. vsaj roj. 82 (iz omenjenih 4 vasi 21), vseh porok 19 (4), vseh umrlih 42 (6); t. 1928. pa vseh roj. 97 (17), poročenih 22 (2), umrlih 46 (5). Iz tega se vidi, da so v omenjenih 4 vaseh v večini delavci, ki se po poroki šele priselijo, tu starosti pa se izseljujejo, ker je toliko število rojstev od tujih in malo število porok in smrti.

Sestavili smo odbor, ki naj napravi spomenik v vojni padlim iz naše župnije. Kdaj bo napravljen in kakšen bo ta spomenik, bo odvisno od višine nabranih prispevkov.

Lansko vino je prav dobro, ali kljub temu ne gre v denar. Sadi so polni, a za najpotrebnejše stvari manjka denarja. Ljudje uvidevajo, da bo treba saditi manj breje pa več sadnega drevja.

Smrtina kosa.

(Jurkloštru.)

Umrli je v petek, 10. t. m. za pljučnico veletugledna gospa Helena Grad, posestnica gostilne in mesarje v Jurkloštru na Gložnici vdova po pokojnem Antonu Gradu. Zapuška celina, 12 letna hčerka Dragica, katero je pač prezgodaj zadel in usudepalni udarec. Pokojna je bila velika debravnica revežev, pijancev pa ni trpela v svoji gostilni. Odlično jim je odredila pijačo vselej, ko so začeli rogoviliti. Imela je lep red v gostilni, dobro vino in tudi dobro hrano si dobil vsak čas. Zato je imela vedno dosti rednih gostov. Blag ji spomin!

Zaduje slovo dušnega pastirja.

(Hotič pri Litiji.)

Teško nam je. Naš častiti g. župnik Franc Pavšič se so po kratkem času priloda k nam po težki bolezni na večer pred Sv. Tremi kralji za vedno poslovil od nas. Njih zadnji boj ni bil težak, a težja je bila ura za druge, ki so ostali poleg njih. Zato so odmevali zvonovi iz visokih lin. Ni ga bilo, ki mu ne bi rosilo oko, ko so trumana prihajali in odhajali iz župnišča. Kakor oster meč je čutil vsakdo, ko so dvignili krsto z mrtvaškega odra in ko je po sv. maši pribrel avto, da jih popelje daleč od nas v njihovo rojstno vas. Spremila jih je z zastavo vna šolska mladina in druga množica z glasnim jokom do razpoja. Naj počiva v miru, blaga duša!

Gospodarski pouk.

(Dol pri Ljubljani.)

V nedeljo 5. januarja smo imeli v društvu združni tečaj z dvojnimi predavanjem, popoldne in popoldne. Dopoldne je inženir Eisel govoril poljudno o živinoreji s posebnim oziranjem na naše razmere, da se iz te panoge kmetijskega gospodarstva pridobi čim več koristi. — V drugem predavanju je govoril dr. Basaj razvijal ni pojasnjeval misel o varčevanju, ki je temelj vsega blagostanja v družini in državi. Lepo število udeležencev, samih gospodarjev in odraslih mladeničev, je z napeto pozornostjo sledilo obema govorni-

koma; vsejana beseda bo v svojem času rodila svoj sad. — Ob sklepu se je prijavilo še nekaj novih članov za novo ustanovljeno kmetiško zvezo ter izvolil njen odbor.

Smrt kosi...

(Polica.)

Na praznik sv. Treh kraljev pop. smo pokopali ob zelo veliki udeležbi ljudstva g. kaplana Franceta Lužarja. Umrli je za možgansko kapjo v bolnici v Ptuj, kanor so ga pripeljali z rešilnim avtom od Sv. Trojice v Hlozohah na Štajerskem, kjer je služboval in od tam po železnici v domačo rojstno župnijo. Na novega leta dan je še vse opravil v cerkvi, zvečer ga je zadel kap in drugi dan o polnoči je umrl. Pokoj njegovi duši!

Tedenski gospodarski sestanki.

(Predoslje.)

Gospodarski svet v Predosljah bo tekmo mesecev januarja, februarja in marca priredil vsak četrtletno kmetijsko-gospodarski sestanek, združen s predavanjem o najvažnejših sodobnih kmetijskih vprašanjih, tako o združništvu, splošnem položaju slovenskega kmetijstva, o živinoreji, poljedelstvu, travništvu itd. Prvi tak sestanek se bo vršil v četrtek, dne 16. januarja v »Domu« v Predosljah. Na te sestanke so vabljeni gospodarji in gospodinje, fantje in dekleta iz cele občine. Predoslje. Obilen obisk naj dokazuje, da želimo kmetje v svojem stanju napredovati in svoj težki položaj izboljšati, ter da smo si svesti, da bomo le v skupnosti kaj dosegli.

BELCKRANJSKI KOTICEK.

Naše ceste.

Pri prenosu bivših oblastnih cest na banovino je bilo v Belokranjski žrtanih okrog 39 km cest, ki padejo s lep v breme občinam. Ker so bile žrtane tudi nekatere ceste, ki služijo splošnem, prehodnemu prometu, zato je naša želja, da bi se ta preuredba v nekaterih točkah revilirala. Za zgled naj bo navedena doslej občinska cesta iz Metlike na Radovico skozi Slavno vas. Ves promet tam gori iz Vlaskega, štiri ure daleč gori v hrbe gre po tej cesti skozi Radovico in Slavno vas, toda ta cesta je sedaj odpadla na občine, dočim je prešla na banovino druga cesta, ki pelje 10 km daleč na okrog mimo Lešca v Bušinj vas in potem po državni cesti naprej. Pogledal sem v avstrijsko generaliko, na kateri je ona daljša cesta označena kot okrožna, skozi Slavno vas pa je bila tedaj zgolj občinska pot. Najbrže je tudi izmenjiva, ki je imel nalogo preuredbo v Leki, služila podobna karta. — Sedaj je pač vse pomembnejša in 10 km krajša zveza do posilje in naj bi se stvar ponovno preuredila tako, da bi bilo narodu bolj ustreženo.

Podobno je žrtana jako prometna cesta iz Berete vasi čez Lokvico na Krivoški vrh. Tudi tukaj bi bila revizija nujno potrebna, tembolj ker bo siromasna občina lokviška plačala 13.000 Din cestnih doklad, pa ni na celum njene teritorije niti 1 m banskih cest. Ali bi bilo mogoče, da se lokviška občina vsaj tega davka oprosti?

Okrajna blagajna je kreditirala 4000 Din za spomenik kralja Petra v Zagrebu. Že za ljubljanski spomenik smo pripravili, sedaj je seveda naša dolžnost, da pripomoremo k lepši spomenika našega Osvoboditelja v naši sedanji prestolici. Tudi posamezne občine in občani so-povabljeni, da pripravijo.

Iz naše tuine.

Pismo iz Argentine.

Beg živi našo Jugoslavijo! Veseli smo je tudi mi tu v Argentini in smo ponosni nanjo. Samo Beg nam daje srečo, da bi se stonili na našo lepo zemljičo. Dragi rojaki! Približuje se konec starega leta. Dolžnost nas veže, da se zahvalimo Begu za vso preteklost. Treba bo obnoviti naročnino na zvezsca »Domoljubac«, našega prijatelja, ki nam prinaša novice iz lepe Jugoslavije v zapuščeno tujino. Tu ni kaj za delavca. Čital sem v Domoljubu, koliko se jih je izselilo iz Jugoslavije v leto 1928, in koliko od teh jih je prišlo v Argentino. Toliko heraveč več bo tukaj.

Delavsko ljudstvo je tu še vedno v jako slabem položaju in se obeta še slabše, ker je začela gospodariti velika suša in grozna vro-

šina. Pšenica je bila vsled suše jako slaba in tudi koruze ne bo, ako ne bo dežja. Sedaj se nahajam na neki železniški postaji, kjer delam skupaj z nekimi tovarišmi. Prišla sva sem brez denarja in brez kruha. Vso pot sva hodila večinoma peš, okrog 500 kilometrov in beračila sva, da sva mogla živeti. V Argentini prosit kruha je pa nekaj groznega. Hodila sva tri dni in štiri noči v grozoviti vročini in nisva imela ne koščka suhega kruha. Samo vodo sva pila. Tako sva bila lačna, da že eden drugega nisva razumela. Prišla sva k prvi hiši: še vode nisva dobila, pa bova košček kruha! Hišo so pa daleč dve do tri ure cna od druge. Pri delu ne zasluživa toliko, da bi se peljala z osebnim vlakom, temveč morava hoditi peš po grozni vročini ali pa voziti se s tovornim vlakom brez dovoljenja, da nas preganjajo policijski ali orožniški. Strašno je v Ameriki beračiti. Kdor pa beračit ne zna, naj se v Argentino ne poda. Stanovanje imamo pa večinoma tam za železno progo v jarka. Kjer pa je dober zaslužek, tam so prvi Italijani, Španjenci in Črnci.

Sedaj voščiva vam vsem skupaj srečno in veselo novo leto; bralcem in bralkam Domoljuba in g. urednika. — Antonio Saje, Mokronog ni Jožef Zupančič, okraj Litija.

Merlebach, Lorena, Francija.

Zopet nam je pobrala tujina tri naše sinove, vse še mlade, v najboljših letih: Dne 29. novembra lani je umrl za zavrtno jetiko Jožef Kljun iz Nemške vasi pri Kočevju, oženjen v Ponikvah pri Dobrepoljah. Lojze Darar iz Velikih Lašč, dalj časa bivajoč v Smartnem v Tuhanju, je šel zvečer 19. decembra zdrav in čvrst na delo v premogovnik. Zjutraj, ko je šel ravno iz jame, je spodrsnil in padel v nek rov tako nesrečno, da je obležal na mestu mrtev in so takega prinesli domov nič sleteči ženi in hčerki. Bil je blaga duša in splošno priljubljen. Rojaki so mu pridedali veličasten pogreb in mu poklonili številne vence. — 3. januarja v novem letu pa je zatnil oči za vodno mladi Jakob Pibernik iz Mengša na Gorenjskem. Bil je bolan že dalje časa in mu je jetika izkopala rani grob. Vedno je sanjal, da pojde še domov in se pozdravi v domači zemlji. Bog je hotel drugače,

Nove knjige in skladbe

Dobri pastir. Premišljevanja o življenju našega Gospoda Jezusa Kristusa in njegovih svetnikov. Dr. Ciril Potočnik, semeniški spiritual v Ljubljani. Prvi zvezek. Že dolgo nismo mogli dobiti v knjigarnah v slovenščini pisane knjige premišljevalne molitve, katere se danes kot najpopolnejšega načina molitve poslužujejo ne samo duhovniki in redovniki, temveč v veliki meri tudi že posvetni izobraženi, celo preprosti verniki. Zato smo prepričani, da bo ta nova knjiga našla najširši odmev. Pisana je preprosto in poljudno, vendar tako, da jo z istim uspehom more rabiti dunovnik ali redovnik kakor tudi preprost človek. V začetku je podano kratko navodilo o načinu premišljevalne molitve. Premišljevanja sama so razdeljena na tri točke, so primeroma kratka in jih je 87. Jasno je, da prvi zvezek, dasi ima 360 strani, ne izžrpa cele tvarine, zato bodo izšli še trije zvezki. V drugim in tretjem se bodo nadaljevala premišljevanja o življenju Jezusovem, v zadnjem pa bodo zbrana premišljevanja za glavne cerkvene praznike. Knjiga, ki ima zelo priročno skoro žepno obliko, stane broširana Din 38., v polplatno vezana Din 50, v elegantni vezavi Din 60. Založila jo je prodajalna K. T. D. preje Ničman v Ljubljani, Kopitarjeva ulica. Naj bi to dragoceno delo rodilo obilo sadu med vernim ljudstvom.

Božji spevi. Pesmi cerkvenega leta za mešani zbor. Uredil Vinko Vodopivec. Založila Goriška Mohorjeva družba. Skladatelj Vinko Vodopivec si je nadel nalogo,

da za naše kore izda nekakšno novo »Cecilijo« v modernejši izdaji. Danes vsakdo vidi, da so skladbe v »Ceciliji«, kakor so takrat, ko so izšle, orale ledino dobre in solidne cerkvene glasbe, za današnji okus zastarele in premalo sočne. V njih je več preproste in solidne glasbene računice kot pa življenja. Zato potrebujemo docela nove zbirke, ki naj bi na eni strani pokazala obraz današnje cerkvene glasbe, pa je obenem vendarle taka; da je veliki večini zborov in umevanju ljudstva dostopna. Vodopivec je to skušal doseči. Umevno je, da je v prvi vrsti gledal na to, da doseže še bolj drugi namen kot prvega, vendar je tudi skušal pri večini izbranih skladb polagati važnost na današnji način glasbenega izražanja. Da, se mu pri vseh 92 pesmih to ni posrečilo, je jasno; nekaj skladb bi brez vsake škode moglo odpasti in so očitno ne koncesije zaostali in — lenim zborom. — Vse skladbe z izjemo prav majhnega števila so nove in sicer od najrazličnejših skladateljev, od katerih so nekateri manjše kvalitete, pogrešamo pa par prvovrstnih, tako Sattnerja in Mlinarja-Cigalefa. — Zbirka obsega 10 pesmi za advent, 16 za božični čas, 19 za postni, 15 za velikonočni čas, 5 binkoštnih, 4 za sv. R. T., 5 za praz-

Izvirne francoske pastilje

VALDA

za sportnike pred-med in po naporu,

Prodajajo vse lekarnе in drogerije.

3

RAZNO

Uničevalka Etna. Po uradni cenitvi je uničila Etna ob svojem začem izbruhu za 100 milijonov lir gospodarskih vrednot. (Iz tega odpade na uničeni pridelki vinogradov, oranžnih in drugih sadnih nasadov 7 milijonov lir; zemlja, ki jo je pokrila lava, je bila vredna 50 milijonov lir, v Mascaliju uničene hiše in druge zgradbe 27 milijonov lir. Na železnicah, cestah in mostovih nastala škoda najmanj 17 milijonov lir. K temu je treba priložiti škodo na brojavnih in telefonskih napeljavah, vodovodu ter škodo v trgovini zaradi prekinitvenega prometa. — Lava je ponekod dosegla višino 26 metrov. Vulkanska snov se počasi pomika dalje, a se na potu strjuje. Vlada je poskrbela, da se železniška proga circumetneva, ki v rednemni vožnji vodi okoli Etna, popravi.

Angloška divina. — Angličji trdijo, da imajo oni najboljšo in najlepšo plemenensko živino na svetu,

Lorenski učitelj

Roman.

Kadar dva mlada človeka tako stopata, da drug drugega ne pogledata, ampak resno gledata v zvezde in jim šepetata besede, ki jih starši za njima ne čujejo, lahko sklepamo, da je ljubezen med njima. Utrujena mati, ki je bila zatopljena v druge sanje, je že davno izgubila tisti dar, ki ga imajo matere, da v duhu neprestano pazijo na hčerke, ki so že nekoliko večje in jim preti ljubezen. Baltusova Marija je videla samo tole: da bi v brezmesčni noči laglje hodila, ji je svetil veliki hlapec iz Hornja; človek, ki mu je gospodar zaupal in mu naročil: Spremljaj jih do pota!

Martin je storil mnogo več; ustavil se je šele ob začetku vasi, pri prvih hišah, ki so imele samo po eno okno razsvetljeno: stanovanja poljedelcev ali rokodelcev, svetla pročelja, dolge strehe, gnojšča za zidom, dva jarka ob dobro posuti cesti, ki vodi navzgor, kjer je šolsko poslopje. Ni bilo niti preveč besedi niti preveč kretenj. Morebiti je Martin na skrivnem stisnil roke Orani Baltusovi. Videli so samo to, da se je obrnil, privzdignil staro kučmo: »Lahko noč, tovarišija!« in z velikimi koraki krenil na Hornjo.

Ko se je za petdeset ali šestdeset korakov oddaljil, je začel prepevati, da bi vsaj na ta način še bil blizu svoje ljubljence. Baltusova Mariji ni bilo tega nič mar. Orani pa, ki je stopila staršem na levo, so bile znane besede iz stare francoske popevčice,

katere ga je sama naučila, da bi ga privadila lepše izgovarjati:

Li kdaj je kdo že ljubljen bil,
če v koga je zaljubljen bil?

Jaz še nikdar:
živlo, vladar!

Odpev se je zgubljal med posetvami in drevjem. Namenjen je bil samo enemu bitju na svetu. Z napol priprtimi očmi se je Orana skrivaj smehljala. Poslušala je prvo kitico in še ji je šlo na smeh:

Zaljubljena si sama v sebe,
zakrknjeno ti je srcé
ljubiti nihče te ne smel
Zakaj želiš, naj ljubim tebe?

Orana ni slišala vsega, ker se je pevec prevec oddaljil. Spomnila se je onega dne, ko ji je Martin na Hornji v sadovnjaku boječe izjavil: »Časa bo treba, gospica Orana, preden si zagotovim Vašo naklonjenost!« in kako mu je odvrnila: »Glej, Martin, taka je vsa Lorena: nerada verjame, toda ko verjame, ji je vera nezlomljiva.«

Zasanjala je v to preteklost, ki je segala tri mesece nazaj. Prve hiše na Križu so zginile, stale so le še hruške ob cesti. Nobene luči ni bilo več za zaprtimi oknicami. Hiše so spale, prav tako tudi naslednje. Ulica je bila prazna. Vodila je na pravokoten, trikrat širji trg, ki se je tudi vzpenjal proti vrhu planote, na kateri je stalo šolsko poslopje. Orana, njen oče in njena mati, so dospeli pred hodnik, krenili na levo, kjer je bilo učiteljevo stanovanje in tako prišli domov, tja, kjer so bili nekoč srečni.

nik Srca J. ter 18 za razne praznike v po-binkoštni dobi. Izšli bosta še dve zbirki mašnih, obhajilnih in blagoslovnih pesmi ter Marijinih.

Zbirka je lepo litografirana, vezava pa ni prvovrstna. Za take stvari, katerim je po korih namenjeno dolgo življenje in pre-vez premetavanja, je že treba oskrbeti lično in trdno zunanost. Velika napaka je, da ni glasov. Dasi je zbirka zelo po ceni — saj stane pri Goriški Mohorjevi družbi, Gorizia, Via Orzoni 36/A, Italia — samo 48 Din, vendar je nakup veečjega števila izvodov za večino korov velik izdatek, zla-sti ker bo zbirka na naših korih postala — neobhodna potreba. Našim korom jo toplo priporočamo, ker imajo organisti ta-koj pri roki množico pesmi za vsako priložnost in sicer takih, ki jih lahko pojo tudi pri pomanjkljivi zasedbi zboru.

Dr. Žigan Aleksander:

Kaj mora storiti bolnik pri obolenju slepiča?

(Konec)

Vedno mora najprej poklicati zdravnika, če le sumi, da bi utegnil biti slepič, in natančno se držati njegovih predpisov. Ako zdravnik svetuje operacijo, je potrebno, da se operira, ker je jako veliko število bolnikov umrlo samo zato, ker se niso hoteli operirati, ko se je morda stanje med tem nekoliko zboljšalo, a povrnilo kmalu v tem večji meri.

Kakor je to obolenje slepiča resno,

vendar se mora vedeti, da nekaj sličnih znakov najdemo tudi pri drugih boleznih in ni vse, kar boli okoli slepiča, že vnetje istega, tako da vnetje slepiča more dolo-čiti le zdravnik. Navadni krči v tem delu, kjer leži slepič, vsled tega, ker je slepič nekaj časa zamašen n. pr. vsled trdega bla-ta, vsled glist, ki rijejo v njegovo notra-njost, tako da včasih bolnik bljuje, nudijo slične bolečine kot pri pravem vnetju sle-piča. Toda če se bolnik operira v tem sta-nju, najde kirurg slepič zdrav, v njem mor-da glisto ali trdo blato ali kaj drugega, le o vnetju slepiča ni nikake sledi.

Pri navadni histeriji imamo včasih slične znake vnetja slepiča, vendar ti zna-ki niso trajni, nego se spreminjajo in ni vročine.

Tudi pri tifusu se najdejo slični pojavi visoke temperature, bolečine, bljuvanje, vendar, če se pregleda kri, dobimo drugo krvno sliko kot pri vnetju slepiča, v glav-nem pa bacile tifusa v krvi ali blatu.

Včasih se čreva v predelu slepiča za-medejo in druga v drugo zajamejo ter se pojavijo slični znaki kot pri »slepiču«, ven-dar je tu blato krvavo, in krvna slika po-kaže, da vnetja slepiča ni.

Žolčni kamni tudi lahko premotijo ne-veščega in skrbnega bolnika, da misli, da se mu je vnel slepič, vendar pri žolčnih kamnih nikdar bolečine ne izžarevajo proti popku, vedno le proti desnemu ramenu, in to takoj pove, da to ni »slepič«.

Pri ženskah je pa razpoznavanje, ali je slepič ali ne, včasih najtežje, zakaj vnetje ženskih organov v desni notranjosti se sil-no lahko zamenja s »slepičem«.

Tuberkuloza hrbtenice v 12. vretencu nudi večkrat slične znake. Isto tako neki pojav bolečin na koži nad slepičem, kjer se pa za nekaj dni pojavijo male gnojne pikice samo na eni strani telesa.

Rana v želodcu z bolečinami, ki jih bolnik občuti na desnem kraju trebuha, začetek vnetja rebrnice na desnem kraju ali pljučnice, vse to včasih nudi sliko ka-kega morebitnega vnetja slepiča. Prav po-sebno pa je stvar nevarna in zamotana, če je slepič na drugem mestu, kakor smo ga navajeni iskati.

Iz vseh teh opomb vidite, da spoznanje vnetja slepiča (diagnoza) ni lahka stvar in da to more le zdravnik, in še ta ima včasih preglavice. Radi tega ne čakajte in ne od-lašajte, temveč pri obolenju trebuha na desni strani, združeno z vročino in morda bljuvanjem, nemudoma pokličite zdravnika za svet.

IX. dražba „Divje kože“

se bo vršila dne 27. in 28. januarja 1930 v prostorih velesejma v Ljubljani. Kot kupci so najavljeni domači in tuji interesi. Kože vseh vrst divjačine sprejema »Divja koža«, Ljubljana, Velesejem, do 25. januarja 1930.

Na vsak način pa, dokler zdravnik ne pride: Bolnika v posteljo. Tam naj mirno leži, naj ne dobi ničesar v usta, kvečjemu žličko mrzlega čaja, če pa le mogoče, naj bo popolnoma brez hrane, tudi par dni, če treba.

Nikakor mu ne dajajte odvajalnih sred-stev. Lahko mu pa polagate mrzle ali mlač-ne obkladke, kakor komu prija, z jesihovo

2. Trije Baltusi.

Kdo so ti Baltusi? Zastopniki najstarejše družine na Križu; vel, a trenutno še zelen list na najbolj uko-renjenem hrastu v lorenški meji. Hoteli so jih izva-žati — in duhovnik Gerard Baltus je brez zadostnih dokazov in nekoliko bahavo trdil — iz onega Ludo-vika Baltusa, ki je bil okoli l. 1690. mestni uradnik v Metzju in čigar sin je izdal »Dnevnik o dogodkih, ki so se izvršili ob prihodu Marije Leščinske«. Mogoče. Stranska črta je vsekakor ostala v senci, a si je na drug način nabrala zaslug: s pšenico, z ržjo, s senom in z lesom. Rodovi teh Križanov so bili dolgo najem-niki na težavnih zemljiščih. Treba jim je bilo spretnih cračov, ker njive često ne leže v ravnini ali so na po-bočjih; pa tudi jako pogumnih mož, kajti zmeraj si jih je kdo lastil. Poglavarja je bilo treba tukaj, da dobro urejuje polja, skednje, črede in posle.

Tak poglavar je bil Leon Baltus. Kot najstarejši izmed treh bratov je imel v lasti celo posestvo, ki ga je bil njegov oče, eden izmed najtrdnjših kmetoval-cev v tem kotu, kupil od gospodične Kolinove, zadnje dedinje po neki družini v tej deželi. Kolinov ni bilo več; vsaj te družine ne. Baltusov pa je bilo še troje in vsako jésen je najstarejši dal Jakobu in Gerardu delež, ki ni bil nikdar obilen. Če je bila za pšenico ali za rž ali za oves ali za krompir dobra letina, je vedno našel kak izgovor: posli so zahtevali večjo pla-čvo, dve kravi sta poginili, konjem so pošle zaloge ovsu, popraviti je bilo treba poslopje, vprego, vozove, pluge in torej ni kaj prida ostalo bratoma. Enkrat ali dva-krat na leto je povabil svoja brata, in sicer po knežje k svoji mizi; o priliki je tudi obdaroval duhovnika in učiteljeva otroka: nikoli se ni nihče pritoževal in Hor-nja je po pravici veljala za najvzornejšo kmetijo v vsej pokrajini. Duhovnik Gerard je bil za pol čevlja

višji od svojih že itak jako visokih bratov. Ta zadnji družinski prirastek bi bil podoben kakemu takemu rokoborecu, katerih podobe vidimo v sportnih listih, ako bi se bil izuril v telovadbi, v metanju diska in kopja, v ročkah, v drsanju in v borbi. Kot duhovnik in navdušen poznavalec domače, lorenške zgodovine, je kazal svoje telesne sposobnosti le v tem, da je imel močen glas in se pri dolgi hoji zlepa ni utrudil. Go-voril je resnobno, premišljeno in jako trezno. Pri tem se mu je nenadoma razjasnil polni obraz. Če je hotel povedati kako žaljivo ali živahno besedo, se je že naprej zasmeljal. Njemu na veselje so se tudi drugi zasmeljali, čeprav ni bilo vselej smešno. Kot blaga in počtena duša brez častihlepnosti in vsa goreča za božjo čast, je jasneje nego marsikdo drugi kazal svoja čuvstva, ne samo verska, ampak tudi domoljubna: nagnjenje in ljubezen za Francijo, ki jo je poznal le iz knjig, iz vsakdanjega primerjanja s priseljenimi Nemci in iz čiste krvi Baltusov. Ko je njegova mati neki večer v kuhinji od njega samega prva zvedela, da čuti v sebi duhovski poklic, je vzkliknila: »Oh, saj smo ga zaslužili za vse tiste duhovnike, ki so jih naši predniki med prevratom prikriili na Hornji!« Učakala je Gerardovo novo mašo, prejela sveto obha-jilo iz rok svojega sina in je potem, kakor da je do-vršila svojo življenjsko nalogo, mirno zapustila ta svet.

Njen veliki Gerard se je najprej oklenil družva mladih delavcev v Metzju in postal vsakdanji marljivi gost v društveni sobi na vrhu mestnega griča. Pozneje so ga imenovali za župnika neke prav majhne župnije v okolici Metzja. A tukaj ni dolgo deloval. Ko je vojska izbruhnila, so Nemci duhovnika Gerarda Baltusa kaj kmalu zapisali v črno knjigo.

Nemci so posebno mrzili lorenško duhovščino. Vedeli so, da jih latinski duh smatra za divjake in

pa naj si bodo potem to parkljarji ali kopitarji, perutnina ali karkohi že. Lani je ruska vlada ku-pila od Angležev 250 pra-šičev plemenjakov. — Že pred tristo leti so bili angleški volč-velikami zna-ni po vsem svetu. Eve-lyn piše v svojem dnev-niku l. 1649. o volu ki je bil 19 pesti visok, to je en meter 61 centimetrov in pet milimetrov, ter tri metre in 63 centimetrov dolg. Toda so pa tudi ce-ne bajno visoke. Bik, ka-teremu so dali ime lord Wilton, je bil prodan v Ameriko za 3800 funtov šterlingov, a mlada kra-va Blossom III (po naše cvet) je šla za 1785 fun-tov. Neka frizjska krava, katera je dala 10 galonov mleka na dan, to je 45 in pol litra, je bila pro-dana za 2675 funtov. Ti-soč glinej, to je 1650 fun-tov za enega ovna na An-gleškem ni nič nenavad-nega! — Najboljši dir-kalni konji so pač an-gleški. Da je temu res tako, povedo cene. Konj »Cyllene« je bil prodan v Argentino za nič manj kot 31.500 funtov, a »Fly-ing Fox« (leteči lisjak) celo za 37.500 funtov. Kupil ga je neki Francoz. Rekord pa je dosegel »White Knight« (beli vi-

vodo dobro ocejene ali pa v alkohol namočene krpe na boleče mesto. Po nekod nastavijo tudi pijavke na to mesto, brez škode seveda, včasih pa nastane celo olajšanje po tem. To in nič drugega naj se poskusi lo prihoda zdravnika. Nikakor pa ne pustiti, da dotičnik še dela na polju ali v obrti, celo da privzdiguje težke predmete ali da se vozi na tresočem se vozu ali na kolesu.

Pri tej priliki moram opozoriti, da povečaje več pozornosti angini. Vsak moški ali ženska, mlad ali star, ki oboli v vratu na angini in ima vročino, težko požira, vsak tak naj gre na vsak način v posteljo in naj leži, dokler ne ozdravi. Če le more, naj doda še par dni in naj ostane doma. Angina, kakor smo videli, je zahrbtno obolenje, ki človeka lahko oropa zdravja za celo življenje. Vnetje ledvic, vnetje srčnih zatvornic, sklepov in vnetje slepiča, vse to je lahko posledica nepravilno zdravljenega angine zlasti tedaj, če se za angino oboleli ne zmeni in dela naprej kljub visoki vročini.

Iz navedenih podatkov mislim, da sem nekoliko sprožil skrb za čuvanje zdravja v pogledu vnetja slepiča ter opozoril na njegovo važnost, kar naj bo v blagor našega delovnega in kmečkega ljudstva.

s Zadrugištvo v Ameriki. V Zedinjenih državah severne Amerike je danes okrog 12.000 kmetijskih zadrug. V teh je organiziranih okrog 2 milijona kmetov. Pečajo se te kmetijske zadruge predvsem s skupno prodajo kmetijskih pridelkov in skupnim nakupom kmetijskih potrebščin. Vlada to zadrugištvo podpira, ker Ameri-

Dr. Jože Rant specialist za zobne in ustne bolezni v **Škofi Loh.** ordinira: vsak ponedeljek popoldne v Gorenji vasi vsak četrtek popoldne v Železnikih

kanci tudi vedo, da se kmet v skupnosti najlažje pomaga. Seveda je kmetijstvo v Ameriki zelo različno od našega, ker je obseg zemlje večji in ker se uporablja mnogo več strojev. Skupno prodaja je lažja, ker je več istovrstnega blaga, ki se more prodati res v velikem. Toda kljub različnim razmeram je vendar napredek ameriškega zadrugištva mogočna vzpodbuda za zadrugišno delo tudi pri nas, kajti mi, ki smo majhni, še bolj potrebujemo sloge in medsebojne pomoči.

Pretrgano zagrinjalo

Koča je bila žalostna. Vrata niso imela niti kljucke, niti ključavnice. Prosto so šklopotala v vetru. Na majhni črvivi mizi, ki je izgledala, kot da bi se morala vsak trenutek zrušiti od starosti, se je kadila brleča svetilka. Na ognjišču so žareli zadnji ogorki in le slabo razsvetljevali nepremično otroško telesce, ki je ležalo v revni postelji na slami, komaj pokrito s starimi kunjami.

Na ta praznik veselja umira tukaj Mira, otrok izgnanke in prokletega. Silen kašelj jo stresa. Noben zdravnik ne bo prišel k njej, da bi ji pomagal. Umrla bo še ta večer, zakaj kašelj jo bo zadušil.

Poleg postelje sedi majhna mačka in gleda otroka. To je edini prijatelj Mire, male ciganke, ki se je izogibljajo ostale deklice. Žival ima velike oči, a je suha, saj trpi neprestano lakoto. V njenem žalostnem pogledu se zrcali usmiljenje. Polglasno mijavka, zakaj lačna je, a noče zbuditi otroka.

Voda pronica skozi razpoke v stenah in teče na tla, ki so iz teptane zemlje.

Vrata se odpro. Mati prihiti k postelji. Ali otrok še živi?

Pri poljubih, mokrih od solz in viharja, odpre deklica svoje oči in se lahko nasmehlja materi, da jo pomiri. Mati pa stiska na prsa svojo hčerko, svoj edini zaklad in jo hoče oživeti s svojim dihom, da jo ugrabi smrti. V svoje roke vzame majhne rjave, premrle ročice...

Nenadoma pa je zapazila na zapestju Mirine roke znak, ki ga je bil nekdanj zarisal njen oče, neizbrisni znak pripadnosti k ciganskemu rodu, kojega smisla najprvo ni razumela, ki jo je pa spominjal vedno na preteklost.

Pri tem pogledu je žalostna mati, zapuščena žena zaprla oči in se zagledala v svojo preteklost.

Zagledala se je nazaj v čas, ko je bila še poštena služkinja, spoštovana od svojih gospodarjev... Nekí dan so prišli cigani v vas, ter se utaborili v bližini. Ženske so prerokovale, moški pa so pletli košare iz vrbovih šib, sedeč na travniku in gledajoč mimo idoč s temnimi pogledi, polnimi brezbriznosti in daljnih misli.

Kot mnogo mladih žena in deklet, je tudi ona na skrivaj šla h ciganom ter si

4
tez), katerega je kupil neki inozemec za 40.000 tustov. (En funt je krog 276 Din.)

—
Miha, lepo te presim, zaradi mene pusti pijavke. — »I, kdo ti pa pravi, da radi tebe pijem?«

Tiskarski škrat si dovolil marsikatero šalo in dovolil si jo je tudi z nekim stavcem v Bradfordovi tiskarni v Filadelfiji. Stavec je pri sestavljanju koledarja za zmenjal vremenski prerokbi za 12. novembra in 12. avgusta. Tako je bilo na dan 12. avgusta prerokovano viharno vreme in sneg. Pomoto so opazili, ko je bil koledar že skoro razprodan in razposlan. Stavec je bil takoj odpuščen iz službe. Zgodilo se pa je nekaj nenavadnega. Dne 12. avgusta je nastal silen vihar. Ko se je polegel, je pričelo snežiti, kar je bilo v tem letnem času pravi čudež. Čudovito prerokovanje je bilo že splošno znano in ljudje so se kar pulili za Bradfordov koledar. Bradford je postal slaven in bogat človek. Sprejel je zopet v službo odpuščenega stavca in mu podvojil plačo.

da katoliško srce že po naravi nekoliko, mnogo, strastno ljubi Francijo, kakor jo pač spoznava. Štirinštirideset let ni izpremenilo plemenitih lorenških duš. Kdo je oživljal tega duha in kdo je vodil ta srca ako ne duhovniki, sinovi skoro vedno najbolj vernih družin. Prusi so to dobro vedeli. Kako radi bi bili ti gospodarji Nemčije uničili spomine iz francoskih časov! Toda veri, zgodovini in izročilom tudi najsilnejši ne morejo do živega. Dosegli so le prav malo. Dolžili so duhovnike — ne brez vzroka — da so bili in so še vedno poleg precejšnjega števila županov in učiteljev poglavitna ovira pri ponemčevanju te pokrajine, ki so jo nemški zgodovinarji proglasili za nemško in jo je vojna leta 1870. odtrgala od Francije. Bržko je izbruhnila svetovna vojna in celó še preden je bila uradno napovedana, so že zaprli najbolj znane »sovražnike nemške domovine«. Pod kakšnimi pretežami? Pod jako različnimi in silno nejasnimi. Z avtomobilom se pripeljejo štiri ali pet vojakov z nasajenimi bajoneti in častnik. Izstopijo in z revolverjem v roki ukažejo župniku, naj gre z njimi. In to pri vratih župnišča, ko gre iz cerkve ali se vrača od dolge obhajilne pti. Župnik vpraša, zakaj so prišli ponj: »Kaj sem storil?« Odgovor: »Imam ukaz. Zvedeli boste pozneje!« Pozneje je pomenilo: »Kadar se bo nam zljubilo, pomenjalo je pa tudi: »Nikdar!« Časih ujetniku niso dovolili, da bi se vrnil v župnišče in vzel plašč ali perilo. Kar najhitreje so ga morali odvesti v vojaško ječo najbližjega mesta, odkoder so ga tirali v Nemčijo, če ga niso rajši pustili v celici kake lorenške ali alžajske trdnjave. Na nekaterih postajah je bilo treba izstopiti in čakati na drugi vlak: ugodna prilika pobesneli svojati! Vojaki in priseljenci so se zbrali okoli »vohuna«; svobodno so ga kar najgrje psovali, suvali z nogami, tepli s palicami ali puškinimi kopiti; krohotali so se tevtonskim šalam, zlasti takim, ki so

najbolj zbadljive, zakaj »vojna je« in nemška vest je zamrla. Častnikom in podčastnikom je bilo najljubše veselje, postaviti svoje žrtve, duhovnike in lajike, ob zidu in jim povedati, da bodo ustreljeni. Krdelu vojakov so ukazali, naj nabijejo puške in pripravijo za strel — na kar so izjavili, da jih postrelé ob drugi priliki. Ko so v avgustu leta 1914. zgrabili starega župnika iz Gélincourta, so ga vojaki nezasišano mučili na postaji v Sargemínu: Mimo starčka, ki so ga naslonili na zid, so stopali drug za drugim in mu s petami zmečkali noge.

Tako so bili večinoma že prve dni ob mobilizaciji prijeti in odpeljani v ujetništvo lorenški župniki in bogoslovni profesorji, znani po francoskem mišljenju.

Med množico takih osumljencev je bil tudi Gerard Baltus. Ko je šel 1. avgusta 1914 iz župnišča maševca, ga je zgrabilo pet nemških vojakov. Odvedli so ga v vojaško kaznilnico v Metz, kjer ga je jetničar, feldvebel Koch, sprejel v posebno varstvo. Mesec pozneje so ga prepeljali v Koblenz, nato pa v Kassel in se je šele koncem novembra 1918 vrnil v Metz. Kmetskemu sinu, vajenemu življenja v prosti naravi, se je v ječi slabo godilo. »Cesarska hrana« je bila dokaj pičila: za dlan širok kos kruha s čašo vode. Niti spati ni mogel, ker so čuvaji vedno ropotali in mu vsako uro odpirali okno; vrh tega ga je vsak dan mučila golazen. O svojcih ni zvedel nič. Peklo ga je, ker so Nemci tolikokrat slavili zmage, ki jih je objavljal generalni štab. Vse to mu je izpodklopalo pristno lorenško zdravje. Abbé Baltus je postal suhljat velikani, ki ga je mučil revmatizem in neprestani srčni napadi. Iz predvojnih časov si je ohranil le vero, glas in ljubezen do lorenške zgodovine — »le nanujnejše«, kakor je sam rekel. Njegova župnija v okolici Metza ga je sprejela z veseljem. Doma so mu časih rekli: »Sigurni Gerard«.

dala od stare čarovnice prerokovati.

Toda cigankinega prerokovanja ni poslušala, zakaj eden možakov je bil vrgel nanjo svoj težki pogled. Čudno moč je imel ta pogled nanjo in zagledala se je v ta odločni obraz, zagorel od vednega potovanja, in takoj ga je vzljubila...

Ljubila ga je, kot se ljubi skrivnostno in mogočno bitje: z občudovanjem in s strahom.

Mira je prišla na svet. Ona pa je brez službe živela z možem, ki je zapovedoval kot gospodar in našel v njej najubogljivejšo žužno. Neki dan popoldne, ko je malo zadremala, je mož vzel majhno Miro na kolena na kolena... In še danes se mati spominja vseh posameznostih tega prizora:

Oče je bil sklonjen nad golo otrokovo rčko in na njej nekaj delal z iglami. Mati ni videla v polsnu drugega kot njegov odločni obraz in temni, magnetični pogled...

Slednjic je dal mladi ženi jokajočega otroka. Ko je prestrašena ogledovala majhno oteklo zapestje, je dejal kraiko, z onim ponosnim glasom, s katerim si jo je bil podjarmil:

Plemenski znak.

Njo je stresla groza, toda rekla ni ničesar.

Kaj, njena hčerkica, njena Mira, naj bi bila ciganskega rodu?

Prisegla si je bila, da hoče zadržati pri sebi moža, očeta malega bitja, katero naj bi obadva negovala.

Na žalost pa je bila prirojena ljubezen do brezkončnega potovanja, do blodnega in svobodnega življenja močnejša... Mož je bil odšel naprej v neznane dalje,

gnan od nagona svojega rodu, ter zapustil jokajočo ženo in otroka v zibeil.

Spominjala se je tudi svojega žalostnega in sramotnega življenja po njegovem odhodu. Gospodarji niso več hoteli vzeti v službo te prijateljice ciganov, zakaj bali so se, da jim ne bi izdala, kje je kaj ukrasti, ali kam se izplača vlomiti.

Kadar so jo kmetje srečavali, so se križali. In če je le bilo mogoče, so se ji umaknili s pota. Ženske so si pripovedovale, da se je od svojega ciganskega moža naučila čarati in večkrat so jo obdoližili, da je kriva nesreč. Njene prejšnje prijateljice so jo zaničevale in se je ogibale. Otroci pa so preganjali njeno Miro ter metali kamenje za njo.

Ko so jo tako vsi odgnali, je bila pribеžala s svojo hčerkico v to razpadajočo kočo, v kateri ni hotel nihče stanovati, zakaj ribiči so pravili, da so bili videli poleg ognjišča zbrane duhove, vsikdar, kadar na nebu ni bilo zvezd. Od tedaj naprej je bil vsakdo prepričan, da je čarovnica, zakaj samo tisti človek, ki je v zvezi z duhovi, lahko stanuje v hiši, v kateri straši...

In te sovražne ljudi je bilo treba prositi usmiljenja, zakaj dela ni bilo nikjer dobiti...

V oni starosti, v kateri so otroci najljubkejši in s svojim smehom razveseljujejo vso hišo, je mala Mira hodila prosjačit. Nekateri, ki so se bali čarovnišine osvetle, so ji vrgli novce ali kos kruha, a hitro zaprli vrata pred nosom ubogemu dekletcu, ki se je s pevajočim nežnim glasom zahvaljevala.

Revno in sramotno življenje... In

vendar ga je mati pronašala brez prevelike bolesti, zakaj našla je tolažbo v svoji dražestni hčerkici, njenih zaupnih očeh in ljubkih, majhnih rokah.

Ali naj se sedaj neha ta njena edina sreča? Zakaj sedaj ubogi otrok trpi bolj kot mati, ki je grešila. V njeni bolesti jo prevzame divja jeza in s sovražnim obrazom se obrne proti nebu, ter bolešno zakriči:

»Bog ni pravičen! Zakaj kaznuje otroka, če je grešila mati?«

Ta krik pa zaduši divji veter, ki lomi drevje, in ploha, ki udarja na zemljo. Včasih se začuje slabotno zvonjenje, ki prihaja tudi do te oddaljene kočice, zato, da vsi zvedo srečno novico in slavijo prihod Sinu Božjega.

Mira se zgane na kupu slame... Spomni se, da odbijo ta večer otroci z nebes poslana darila. Božič je!

Smehljaj se zasveti na njenih, od vročine žarečih licih, obrne se proti svoji materi ter ji pokaže z ročico svoje majhne coklje, ki jih je bila postavila pred ognjišče. Tudi te čakajo na obisk Onega, ki daje vsem veselje in darila.

Mati stopi korak nazaj, da skrije otroku svojo ginjenost. Počasi, z neskončnim obupom se sklone nad majhne coklje, ki bodo jutri zjutraj prazne in morda nepotrebne. Nesrečna mati drhti vsa objokana s cokljami v roki.

Ona ve, da se tam doli, na negostoljubnem kmetškem domu trije otroci veselijo s svojimi srečnimi starši. Obe deklici zibata punčki, oblečeni kot mestne gospodične, medtem ko starejši bratee jezdi na novem

Tudi po dolgi preizkušnji je bil še vreden tega naziva, ki je tukaj značil moža, ki ni bil eden tistih, ki se hitro udajo bodisi v razgovoru, bodisi v borbi.

Kakor Gerard je tudi še eden izmed Baltusov zapustil Hornjo in postal učitelj. Francozi so malo poznali zbor lorenskih učiteljev. To se je takoj pokazalo, ko je Francija prišla v osvobodene pokrajine. Takrat se jim je zazdelo primerno, sestaviti in objaviti ročni vojniški za Alzacijo in Loreno, nekaj -hodi z manjšimi velikimi Francozom iz notranjosti, ki bodo prepotovali pokrajino, ki je bila preko štirideset let zaprta proti zapadu in so je upravljali, izkoriščali in usuznjevali Nemci.

Natisnili so pomanjklivo in površno brošurico, ki pravi o alzaško-lorenskem učitelstvu: »Učiteljem ni veliko zaupati: nemški so in pangermanski. V kmetških skupinah jih lahko ločimo po napredovanju. Stari učitelji so zvesti Franciji, a so čimdalje redkejši. Na drugi strani so se pa najmlajši učitelji časih že odtegovali uradnemu uplivi in se bližali francoskemu mišljenju. Toda te delovne pristaše alzaško-lorenskega nacionalizma so skoro vse pozvali v vojno. Našli boste torej učitelstvo, ki ga je uklonil nemški duh ali pa popačila tako imenovana onstranrenska kultura.«

Za mnoge učitelje, stare, mlajše in najmlajše, so bile te vrstice krivične, ker so jim brez globlje preskave pripisovale mišljenje, kakršnega niso imeli. Dasi je bila dežela v nemških rokah, so vendar imeli Francozi mnogo prijateljev med učiteljskim obojem, ki ga je nadziral schulrat — šolski svet — v Metz. Da, velikih prijateljev, katerih naklonjenost je bila koristna. In med njimi niso samo redovnice v Loreni in v Alzaciji, čudovite žene, ki so še vedno po francosko vzgajale sreča vsem Lorenkam in Alzacankam, ampak tudi drugi učitelji in učiteljice, ki radi

ovaduštva in preganjanja niso smeli pokazati ljubezni do francoske grude, a je kljub temu nikakor niso zatajili. Med njimi so bili junaki in tudi učitelj Jakob Baltus je bil junak.

Še preden mu je bilo petnajst let, se je že odločil za učiteljski stan. In takoj tisti dan je svoj sklep razodel očetu, staremu gospodarju, ki se mu je na Hornji moralo vse pokriti. Oče je bil ugleden mož in po moči, imetje in francoski šaljivostni znan daleč na okoli. Odvrnil je: »Zé prav, sinko! Samo tri sinove imam: najstarejši je kmet kakor jaz; ti boš učitelj in če bo tretji, kakor že pripoveduje, župnik, tedaj so moji sinovi dobro služili Bogu in Loreni!« In v resnici se ni drugače zgodilo.

Kdo bi bil mislil, da je imel Jakob, drugi Baltus, učiteljski poklic. Saj je bil v mladih letih eden izmed tistih neugnanih lorenskih nagajivev, ki najraši dražijo lorenske germanske učitelje, pa naj pride tudi do tepeža. Da ne bi škodoval svojemu očetu, ni maral izzivati sinov nemških priseljencev, stanujočih na Križu, ki je Hornji najbližja vas, pač pa je ob vsaki priliki kazal francosko mišljenje in v nekoliko oddaljenih mestecih, zlasti v Bouay-u pa tudi v glavnem mestu dežele nastopal s francosko trobojnico.

Z malimi prihranki kmetškega fanta se je včasih lahko peljal po železnici in se pridružil tovarišem v Metz, ki so mu rekli »računski podčastnik«. Pričakovali so ga na postaji, zvečer so ga spremljali nazaj. Tako se je v svojem petnajstem letu, poleti dne 15. avgusta, na kolesu peljal iz Metza v Mars-la-Tour. Nekaj zato, da bi poromal do Gravelotte in pred hotelom »Zlati konje«, kjer je 17. avgusta 1870 spal stari Viljem, zažvižgal »Sambra in Moza«, zlasti pa, da bi se srečal s tolpami mladih Nemcev, ki so z jestvinami obloženi prihajali k hesenskem spomeniku ob poti.

Najjača podmor. ladja sveta, ki ima prostora za 90 mož, je bila izročena te dni svojemu namenu. Zgrajena je bila za ameriško mornarico.

• Važen izum za poljedelstvo. - Gradbeni nadzornik g. Simen Bors v Mostaru je iznašel in že dal patentirati preprosto sesalko, ki sama dviga vodo. Okoli pokonci stojече sesalne cevi tekoč voda vrti namreč vodoravno kolo, ki s pomočjo posebnega mehanizma (naprave) suče stoječi vrtel v cilindrih in na ta način sesa in odtiska vodo. Kako velike vrednosti je taka sesalka za poljedelstvo, se vidi jasno iz tega, da bo lahko vsak, ki ima polje ob vodi ali blizu nje, poceni nabavil opisani gospodarski stroj, ki mu bo takoj, kakor hitro ga de ne v vodo, začel sam delovati. Sesalka kot taka ni posebna novost, pač pa kolo, ki sesalko prisihi k delovanju in jo goni. Kolo je tako narejeno, da deluje v navpični, vodoravni ali poševni legi in na glede na globžino reke, torci tudi tedaj, če bi se napravila popolnoma pogreznila. Sesalka se z vseni pritiskinami poljubno lahko postavi v vodo in vzame iz nje.

gugalnem konju ter trobi v trobento. Stari oče pa dovoljuje danes, da delajo otroci nemir, zakaj Božič je, praznik otrok.

Nesrečna mati že ne more več jokati. Njene pekoče oči prestrašeno gledajo malo Miro, ki drgeta v poltemi. Z vso svojo mladostno življenjsko silo se bori zoper smrt.

Neenadoma se silno strese, davi jo v grlu, sede in lovi sapo, potem pa pade nazaj na trdo slamo in se ne gane več.

Mati v grozi opazuje smrtni boj svojega otroka. Srce ji bije tako, da misli, da bo počilo. Trese se od groze bolj kot od mraza. Vzame z mizice kadečo se svetiljko in vsa prestrašena jo približa otroku. Poklekne poleg njega ter se dotakne potnega čela. Pokrije telo z razmetanimi cunjami, toda otrok se ne gane več. Njegove oči so zaprte in njegovo lice ne izraža več trpljenja.

Mati je vsa blazna, ko vidi, da se otrok ne gane, kakor bi bil mrtev. Prime za drobno ročico, toda ta je mrzla in je ne stiska več. Pod vtisom neizrekljive boli začne mati topo gledati pred se. Gleda otroka, ki morda ne živi več.

»Mira, dete moje malo, ti vendar nisi mrtva?«

Mati misli na glas, toda ne dobi odgovora.

Zemeljski zvonovi pa še vedno zvonijo ter pojejo o obljubah in tolažbi.

Mati jih čuje. Spomni se želje male Mire. Poleg ognjišča čakajo majhne cokolje.

Nevede se mati nasmehlja. Skloni se čez mrtvo truplo ter zaupno reče:

»Ti spiš, Mira... toda jutri boš deležna sreče. Božič prihaja in prebudil te bo.«

Nesrečna mati ima vročino. Misli, da se bo zgodil čudež. Utrujena je, ker je preveč trpela in onemogla zasanja, pomirjena od vselega zvenenja zvonov.

Neenadoma jasno vidi položaj Prebudi sa iz sanj, zakaj vrata so se hipoma odprla. Zadržuje dih in prestrašeno gleda... Toda samo veter pridrvi, luč nemirno zatrepče, ona pa se strese v grozi.

Dvigne se, noče da bi prihajal piš v sobo in da bi njeno Miro zeblo. Zato zaloputne vrata in se vrne na slamnato ležišče. Toda prestrašena se vstavi. Kljub temu, da si je svesta, da bedi, vendar vidi čudne stvari. Odkod prihaja rožna svetloba, ki sedaj razsvetljuje revno kočo?

Svetloba plapola kot ogenj in ogromna bela, strahotna postava vstane pred njo.

Tu se mati spomni, da so kmetje pravili, da v tej koči straši.

Nad otrokom, ki nepremično leži, stega bela postava obe roki, podobne perutim.

Kaj hoče prikazen? Kljub svojemu strahu se mati približa, da brani hčerko pred prikaznijo, in vpraša polglasno:

»Kdo si ti?«

Svetla senca vrže nanjo neizmeren pogled, ki vidi bolj daleč kot Zivljenje. Z globokim glasom, v katerem odmeva harmonija nebeškega miru, odgovori:

»Jaz sem Angelj smrti.«

Angelj smrti... ki je prišel, da odvede s seboj otroško Mirino dušo. Mati razume. Ni več uporna proti Bogu, samo nesrečna mati je še. Tesno se oklene z rokami malega, ljubega bitja, ki ne sme proči.

V blaznem strahu se vrže nepremični postavi k nogam, ter ponižno vzdihuje:

»Ako hočeš eno življenje, Gospod, vzemi moje... Ne žrtvuj tega nedolžnega otroka!«

Po vseh krajih iščemo moške in ženske, kjer imajo svoj poklic in bivališče. Dnevni zaslužek Din 250.—. Prijaviti se TEHNA - Ljubljana - Mestni trg 25/1.

Prometni zavod za premog d. d. Ljubljana
prodeja po najugodnejših cenah in samo na debelo

Premog, domači in inozemski za domačo kurjavo in industrijske svrhe

Kovaški premog vseh vrst

Koks, livarniški, plavžarski in plinski

Brikete.

Prometni zavod za premog d. d. o Ljubljani
Niklošičeva cesta št. 15, I. n' dstr.

Ajdova moka Din 4.—
Polenta, zdrob " 3.—
Koruzna činkv. moka " 2:75
Pšenična jednotna moka " 3:20

Razpošiljam vsako mnetino od 25 kg naprej.

Pavel Sedej, umetni mlin Javornik, Gorenjsko.

za izdelavo ajdovih in koruznih izdelkov

Edino najboljši **Živalni stroji in pletilni švic.**
„Dubied“ stroji ter kolesa za rodbino, obrt in industrijo so le

Jos. Petelinca
Gritzner, Adler
Najnižje cene! Tudi na obroke!
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika.
Pouk v vezenju brezplačno.
na Vročilno garancija.

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5. Naročniki „Domoljuba“ plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebitine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov oziroma obrtniki pomožnikov ali vajencev in narobe.

Puhasto perje kg po 38 Din, razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Potem čisto belo gosje kg po Din 130.— in čist beli puh kg Din 300.—. L. Brozović, kemična čistiona perja, Zagreb, Ilica 82.

Stedilnik ulit, naprodaj pri Ivanu Boh, Breže, p. Ribnica, Dolensko.

20 fisoč kg sena naprodaj a Din 1.— kg. Jože Dolinar, Ločnica št. 5, Medvode.

Lepo posestvo v Dolgi vasi, oddaljeno pol ure od mesta Kočevje, na prometnem kraju in lepi legi, to je hiša, gospodarsko poslopje, pred hišo vodnjak, njive, travniki, pašnik in gozd s površino 23 ha in 61 ar ali 41 johov se proda. — Pojasnila daje Franjo Sbrizaj v Kočevju 153.

Va enec za čevljarstvo obrt se sprejme. Travnik, Trebnje.

Vajenca sprejme v pokrovstvu za damsko in moško krojaštvo. — Gutman & Vidmar, Trebnje, Dolensko.

Čevljarstva vajenca sprejemem takoj proti polni oskrbi. M. Horvat, Ljubljana, Dunajska cesta 12.

Pekovskena vajenca z vso oskrbo sprejme Alojzij Noč, pekarnja, Javornik, Gorenjsko.

Vajenec za čevljarstvo obrt od treh-nih staršev se sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. — Nastop takoj. Ivan Lindič, čevljarški mojster, Mokronog 42.

Posestvo (njive, travniki, gozd, sadni vrt) z vsem gospodarskim poslopjem v najboljšem stanju se radi stalnega bivanja gospodarja v Ameriki ugodno proda v Dol. Straži 8, pri Novem mestu. Več se izve pri Janezu Senica, pos. Dgl. Straža, pri Novem mestu.

Kovaškega vajenca iščem, najraje z dežele. Sprejemem tudi takega, ki se je že učil. Hrana in stanovanje v hiši. Nardoni Anton, kovač, Podobeno 10, p. Poljane nad Skofjo Loko.

Hlapec od 24 do 30 let starosti se išče za stalno službo z vso oskrbo v hiši. Delo: opravljanje 2 govodi in 1 konj, obenem bi pomagal v delavnici pri lahkem delu na suhem in gorkem po zimi. Biti mora trezen in zanesljiv. Plača po dogovoru. Predstaviti se je osebno. — Naslov v upravnistvu Domoljuba pod št. 550.

Pomočnika za pohištveno delo sprejme takoj H. Bitenc mizarstvo, Višmarje n. Ljubljano.

Kmečko dekle zdravo se sprejme v službo takoj. Ponudbe na naslov: »Službne, Store pri Celju.

Kovaškega vajenca 15 do 17 let starega sprejemem takoj na 3 leta, hrana, stanovanje in perilo pri mojstru ali na 4 leta z vso oskrbo brez doplačila. Drugo po dogovoru. Ivan Urh, izprašan kovač, p. Metlika.

Prodam konja lahkega krojačja polpokrto malo rabljeno ter konjsko opremo in voz za tovor. Poizve se pri Ant. Stergar, Kamnik.

Ali se hočete osvoboditi svojega revmatizma in trganja?

Zbadljive, skučete bolečine v udlih in členkih, oteki udje, sključene roke in noge, irganje, bodljaji, zbudanje po raznih delih telesa, da celo stabe oči, so čede posledice revmatičnih in protinskih bolečin, ki jih je treba odstraniti, ker bo sicer boljšen vedno bolj napredovala.

Ponudim vam zdravljenje s pijaco, ki bo odpravila, razredčila vodno kislino, cospešila prebavo in izločevanje, torej ne takozvano splošno ali tajno sredstvo, marveč izdelki, ki ga nam sodi v bitagor bolnega žioveštva dobra mail narava.

Vsakomur poskušnja zastonj!

Pišite mi taov in prejeli boste ad založništva, ki jih imam v vseh deželah, popolnoma zastonj in franco poskušajo s poučnim navodilom. Sami se boste lahko prepričali o neškodljivem in hitrem učinkovanju sredstva!

AUGUST MÄRZKE, Berlin-Wilmersdorf, Bruchsalersstr. Nr. 5. Abl. 17.

Ure, zlatnino in srebrnino

kupite najboljše in najcenejše — pri stari priznani trdnici

H. SUTTNER -- LJUBLJANA I

Prešernova ulica štev. 4

St. 122. Kovinska anker-Roskopf, s sekundnim kazalcem, dobro koleško, radijski svetilnikarstvo za stave in kazalci samo D 54.—
St. 122-1. Ista brez sekund. Kazalci D1 - 69.—

St. 123. Budilka 16 cm vis., dobro koleško, letno jamstvo Din 49.—
St. 125. Enaka 19 cm visoka Din 64.20
St. 126. Enaka s radij. svet. in kazalci Din 76.—
St. 129. Kovin. žepna ura z dobrim koleškom in letno jamstvo Din 41.—
St. 131. Enaka s radij. svet. v krami in kazalci Din 55.—

Največja in najsolidnejša razpošiljalnica — Razpošilja v vse kraje tu- in inozemstva
Lastna protokolirana tovarna ur v Švici znamk: UKO - OMKO - AXO

ZAHTEVAJTE BDPZPLAČNI CENIK!

China srebrno jedilno orodje

s 50 letno pismeno tovarniško garancijo

Mlinarji, pozor!

V najem se odda kmetijski mlin na vodi s tremi pari kamnov v Savinjski dolini. Prednost imajo oženjeni. - Naslov v upravi »Domoljuba« št. 347.

BRINJE in FIGE

nudi najceneje
Fran Pogčenič, Ljubljana — Dunajska cesta 36.

Objava!

G. Janko Borštinar, župnik v Pečah, sedaj v Hotedersčici ter gđ. Marija Lešnjakova, šolska upraviteljica v Pečah sta tožila zaradi prestopka zoper varnost časti tožence:

Cirila Jesenska, župana v Pečah, Matija Streharja, posestnika v Gori, Jožefa Bedenka, posestnika v Podgorici, Janeza Tihlja, posestnika in kovača v Grabnu, Janeza Mala, posestnika v Pečah, Alojza Klopčiča, posestnika v Pečah, Martina Mala, posestnika v Pečah, Avgustina Povška, posestnika v Muzgi, Janeza Pirca, posestnika v Podgorici, Franca Pirca, posestnika v Podgorici, Frančiško Lovračevo, posestnik v Voljemdolu, Katarino Knezovo, posestnico v Voljemdolu, Jakoba Kneza, posestnika v Voljemdolu, Barbaro Avbeljevo, posestnico v Voljemdolu, Jakoba Barliča, posestnika v Voljemdolu, Antona Avblja, posestnika v Hlevah, Martina Marčuna, posestnika, Križate, Janeza Štruklja, pos. sina v Pečah, Lovrenca Tiča, posestnika v Hlevah, Jožefa Brateta, posestnika v Pečah, Franca Streharja, posestnika v Pečah, Alojza Razorška, posestnika v Tlačnici, Johana Popita, posestnika v Tlačnici, Vincenca Urančiča, posestnika v Tlačnici, Franca Stenka, posestnika v Pečah, Antona Avblja, posestnika, Kanderše, Franca Dolinarja, trgovca v Pečah, Marijo Dolinarjevo, trgovčevno ženo v Pečah.

Po naročilu obeh tožnikov g. župnika Janka Borštinarja in gđ. Marije Lešnjakove

objavljam,

da je bila dne 11. novembra 1929 med tožiteljema in imenovanimi osemindvajsetimi toženci sklenjena v tej kazenski zadevi poravnava, glasom katere so si vsi med seboj vse odpustili, kar je ustvarilo nesporazum in nezaželjeni razkol v fari in je 28 tožencev izjavilo, da radi tega nimajo nobenega povoda več vzdrževati trditve, iznesenih proti g. župniku in gđ. učiteljici v vlogah na sreskega poglavarja v Kamniku in na knezoškofjski ordinarijat v Ljubljani. G. župnik Borštinar in gđ. učiteljica Lešnjakova sta odpustila žalitve. Toženci so se zavezali plačati vse stroške g. župnika in gđ. učiteljice; v znesku 3217.50 Din in vse stroške lastnih odvetnikov.

Tožnika objavljata ta dejstva zategadelj, ker se širijo med ljudstvom govorice, da sta pravzaprav propadla g. župnik in gđ. učiteljica in da sta ona dva prošila za poravnavo, katere govorice pa ne odgovarjajo resnici.

Ljubljana, dne 21. decembra 1929.
Za oba tožnika:
Dr. Aleš Peršin, odvetnik v Ljubljani.

Naročite »Slovenca« na ogled!
Naslov: Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna.

Za nakup

železa, pločevine, kovin, cementa, storje, strešno lepenke, peči, štedilnikov, žel. blagin, vodovod. cevi, sesalk, tehtnic, osi, vozni peres, mrež, žag, post. vložkov, morske trave, žime, kotlov, kuhinj, posode, mesoreznic, okovja za stavbe in pohištvo, orodja za obrtnike in kmetovalce, verig, konjskih in voznih plah, barv, firneža, terpentina, tera, strojnega, prašnega olja in karbolina.

se priporoča

trgovina z železino A. SUŠNIK,
LJUBLJANA, Zaloška cesta.

To prija!

Takoj prenehajo bolečine, sree radostno bife, obraz se veselo razteguje... Ako Vas popade revmatizem ali ishias, prehlajenje ali živčna utrujenost, ako zabolil v glavi, v vratu — tedaj si privoščite krepko masažo s Fellerjevimi pravi prijetno dišečim Elsafluidom! Vedno zanesljivo delovanje tega dobrega narodnega sredstva je dela že skozi 33 let tako prijubljeno. „Elsafluid“ z zakonom zavarovan! Ravno tako pri notranjih motnjah, kréh, slabosti — zadostuje nekoliko kapije na sladkorju!

To pomaga!

V lekarnah in vseh podobnih trgovinah: polkaznane steklenice 6 Din, dvojne steklenice 9 Din, specialne steklenice 20 Din.
Po pošti: na zmanj 1 zavoju z 9 polkaznami ali 6 dvojnimi ali 3 specialnimi steklenicami stane 42 Din. Šest takih zavojev s poštnino in zavojem samo 250 Din. Naročila na naslov:

EUGEN V. FELLER
lekarnar
Stubica Donja
št. 16

Ako pa potrebujete dobro odvajalno sredstvo, ki krepki črevesce, tedaj nht. vati v Fellerjevo Elsafluid, 6 skatljice Din 12.—

Ljudski posojilnici v Novem mestu

Najvarneje in najugodnejše so nalaga denar pri
registrovani zadrugi z neomej. zavzco
Za hranilac vloge jamčijo poleg lastnega poslojpa vsi člani z vsem svojim prenu žaem. Vlagatelj ne tre nneče za posojilnico nikake odgovornost. — Posojila in krediti po nalogu d. eštin pozojit. Za vloze naj. išja obrestna mera! Denar se lahko nalaga tudi o potožn e.h.

Kmetovalci in drugi - poslušajte se tega zavoda!

Najpopolnejši
STOWER
šivalni stroji

za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom.
Freden si nabavite stroj, ogledite si to izrednost pri trdnici
L. Baraga,
Ljubljana
Selenburg, ul. 6
Bresplačen pouk
15 letno jamstvo.